DIALÓG

KRESŤANSKY DISKUSNÝ A POLEMICKÝ MESAČNÍK

8-9 II. ročník /2009

dialóg mladých

LETO ZA NAMI

nový seriál

DNES PRED TISÍCROČIAMI

téma

CIRKEVNÉ ŠKOLSTVO

ĽUBO BECHNÝ: V kostole

DIALÓG

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky:
cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:
262 104 1859/1100, špecifický symbol 1009

Redakčná rada:
Štefan Markuš, predseda
Tibor Máhrik
Bohuslav Piatko
Josef Sýkora
Rastislav Števko

Šéfredaktor:
Bohuslav Piatko
sefredaktor@mesacnikdialog.sk

Redakcia:
Jana Hlatká (kultúra)
Jozef Uhlík (osobnosti)
Žilina:
Jana Rojková, Eva Bechná
Gabriel Gajdoš (webmajster)
e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk

e-mail na redaktorov v tvare:
priezvisko@mesacnikdialog.sk

Jazyková úprava:
Anna Matláková

Dizajn a grafické spracovanie:
Martin Piatko

Adresa redakcie:
Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava,
č. tel.: 02 207 11 468
e-mail: dialog@mesacnikdialog.sk
web: www.mesacnikdialog.sk

Vydavateľ:
Media Svatava, spol. s r.o.

Tlač: BB print, Bratislava

Predná strana obálky:
Archív BG C. S. LEWISA: Prví absolventi
Zadná strana obálky:
Archív BG C. S. LEWISA: Z odovzdávania certifikátov v kostole CB na Cukrovej

EV: 2670/08
ISSN: 1337–6985

OBSAH

4
DISKUSNÉ FÓRUM

5
BEZ VÁŠNE NIE JE MOŽNÉ BYŤ KRESŤANOM
Roman Králik

8
DNES PRED TISÍCROČIAMI I (Kain a prvá genocída)
Štefan Markuš

11
DUCHOVNÉ DEDIČSTVO
Miroslav Moravský

12
CIRKEVNÉ ŠKOLSTVO

17
SENIORI NA ORAVE

20
JÁN ŠKOLNÍK

22
DILEMY UKRYTÉ V TÓNOCH I (Smrť zaživa)
Tibor Máhrik

25
KULTÚRA

27
DIALÓG MLADÝCH

Čas práce

September je zaujímavý mesiac. Končí sa leto, začína školský rok. Skracujú sa dni. Človek sa musí postaviť zoči-voči týmto faktom a možno ešte ďalším, ako sú napríklad vysporiadanie sa s novou školou, či s odchodom svojich detí.

V takom období sa potrebujeme nejakým spôsobom posilniť, pospomínať si na hodnoty, na ktorých naše životy stoja. Môžeme si pripomínať zážitky, ktoré nás ponesú, napríklad ako sme si oddýchli v lete. Iným povzbudením môže byť vedomie, že sa zaoberáme užitočnými vecami. Pripravujeme sa na zmysluplný život v škole alebo v práci. Nemusíme pritom tancovať od radosti, ale dá to silu vydržať. Inou kategóriou povzbudenia je, keď si uvedomíme, že naša sila a pomoc je v Ježišovi Kristovi. To je fajn, ale čo s tým? Ako to funguje?

Začnem malou okľukou. Ľudia v staroveku nám boli, na prekvapenie, veľmi podobní, ako sa môžeme dočítať vo 4. kapitole Genesis. Venovali sa sociológii a manažmentu – Kain postavil mesto, hoci nemal odkiaľ brať skúsenosti. Venovali sa aj umeniu. Júbal bol objaviteľom hudobných nástrojov, a to dychových aj strunových. Odkiaľ tá kreativita? Tubalkain bol zase zakladateľom vedecko-technickej revolúcie. Dokázal spracovávať meď i železo. Znalý a pozorný čitateľ si mohol všimnúť, že všetky spomínané osoby patria do rodiny Kaina! Predchádzala tomu vražda Ábela a odchod Kaina od Hospodina. Tak toto má byť povzbudenie pre kresťana? Čo ostalo nám, keď všetko zobrali kainovci?! Pádom v Edene mala ostať človeku len smrť. Adam a Eva však dostali od Hospodina slovo povzbudenia: *„Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom; ono ti rozšliape hlavu, ty mu však zraníš pätu."* (Gen 3,15)." Eva si tento prísľub zobrala k srdcu. Snažila sa ho uplatniť hneď pri prvej príležitosti – u svojho prvorodeného syna Kaina. Upla na neho svoje očakávanie tak vážne, že narodeniu druhého syna Ábela nevenovala žiadnu pozornosť. Dala mu meno Ábel – Márnosť.

Nádeje vkladané do Kaina sa nenaplnili, Ábel je mŕtvy. Povzbudenie je preč. Božie dielo však neskončilo. Narodil sa im tretí syn, Set, teda Náhrada. Stal sa tak pokračovateľom Ábela, Božej nádeje a povzbudenia. To nie je všetko. Pán Boh aj línii Božieho ľudu dal svoje dary. Čítame: *„Vtedy začali vzývať meno Hospodinovo"*. (Gen 4, 26) Možno sa nám to máli. Bezbožnému svetu dal Boh tak veľa a nám len chválu? Áno. My predsa nie sme z tohto sveta. Prečo by nám mal dávať Boh to, čo je určené smrti? Kto bol zachránený, keď prišla smrť cez potopu? Len tí, ktorí chválili Hospodina. Navyše môžeme pozorovať div Božích plánov. Všetky kainovské vynálezy boli pridané Božiemu ľudu. Napríklad vynález mesta. Práve v meste (Jeruzalem) máme sľúbené večné príbytky.

Ak chceme prijímať skutočné Božie požehnanie a povzbudenie, potrebujeme sa venovať Božím záležitostiam, nie ľudským, hoci používame aj ľudské prostriedky, ktoré nám boli pridané zo sveta. Naša radosť je v Hospodinovi.Tú budeme prijímať tak, že budeme vzývať meno Božie, lebo *„Baránkovi* patrí *dobrorečenie a česť a sláva a sila na veky vekov"*. (Zj 5,13) Táto veta sa tak môže stať povzbudením nielen pre pracujúcich, ale aj nezamestnaných, chorých, slabých, starých, rôznym spôsobom či už fyzicky alebo vnútorne paralyzovaných.

BOHDAN ROHÁČEK *(Autor je kazateľom CB v Starej Turej)*

PÍŠETE, REAGUJETE, DISKUTUJETE

WWW.MESACNIKDIALOG.SK

Ad: Evolúcia a stvorenie (Dialóg 6-7/2009)

Dobrý deň.

Prečítal som si časopis Dialóg 6-7/2009 s témou Evolúcia a stvorenie, kde viacero článkov ponúka názor, každý článok inak. Zdá sa mi však, že táto téma je dlhodobo otvorená a nemáme pevné body, o ktoré sa dá spoľahlivo oprieť. Pripájam sa do diskusie s mojím názorom: Myslím si, že spor medzi vedou a vierou, alebo tiež medzi evolucionistami a kreacionistami, je zbytočný. Obe strany sporu trvajú na svojom pohľade a nechcú počúvať druhého. Konfrontácia názorov má zmysel, len ak obe strany odpovedajú na rovnako položenú otázku. Tu však každý odpovedá na inak položenú otázku. Veda sa pýta: Ako vznikol svet, ako funguje svet? Teológia sa pýta: Prečo vznikol svet, aký má svet zmysel?

Veda hľadá súvislosti, príčinnosť, presný popis histórie a javov. Kozmológia popisuje vznik a vývoj vesmíru – poznáme vek vesmíru, vek Zeme. Vieme, ako dlho môže existovať život a človek. Evolučná teória je filozofickým pohľadom na javy, zrozumiteľným prerozprávaním pozorovaných súvislostí v prírode. Ale nedozvieme sa, prečo je to tak. Nevieme, či to funguje samo, alebo či je život riadený. Zmysel života v biologickom ponímaní je v prežití – v prežití jednotlivca a v prežití druhu. Na otázku, čo je hybnou silou života, veda nevie odpovedať.

Biblia a viera poskytujú človeku vysvetlenie zmyslu života. Je pochopiteľné, že veriaci argumentuje tým, že vesmír je práve taký, aby mohol existovať človek, prípadne, že vesmír je práve taký, lebo zmyslom existencie vesmíru je život človeka a zmyslom života človeka je Boh (antropický princíp). Toto vysvetlenie však nemôže byť vedecké, pretože je nedokázateľné a nevyvrátiteľné. Neodpovedá na otázku ako, ale na otázku prečo.

Popis histórie o stvorení sveta v podaní Biblie je iba dokreslením obrazu o zmysle života. Mnohí si myslia, že Biblia dáva presnú odpoveď aj na otázku, ako vznikol svet, ako vznikol život, ako vznikol človek. To však nie je pravda. Biblia poskytuje iba predstavu, videnie sveta v očiach veriaceho, ktorý potrebuje uspokojiť svoju zvedavosť a pýta sa na to, čo bolo, ako vyzeral raj. Biblia je napísaná jednoduchým jazykom, aby bola zrozumiteľná mnohým pokoleniam ľudí. Je táto predstava sveta pravdivá, alebo nie? Nedá sa odpovedať – videnie sveta očami človeka je subjektívne a neúplné. Biblia nie je encyklopédiou všetkého. Veda sa nemôže oprieť o Bibliu ako o vedecký dôkaz, preto neberie doslovne vážne biblický opis histórie stvorenia sveta. Ak sa pozrieme na iné mytologické opisy vzniku sveta, zistíme, že majú spoločné črty, ale hlavne sú všetky jednoduché, ľahko predstaviteľné. Taký je aj biblický opis.

Hybnou silou v mytológii je obyčajne láska (eros). V Biblii sa píše, že Boh je láska. Pri opise stvorenia sveta nazývame Boha aj Stvoriteľom, hýbateľom, inteligentným dizajnérom. Podľa odlišného svetonázoru môže byť všetko predurčené osudom, deterministicky dané, alebo nechané na náhodu. To je vecou viery, ale nie vedy. Prvotný hriech opísaný v Biblii je dôležitým kamienkom v mozaike viery, vnáša príčinnosť do predstavy o svete a o zmysle života. Všimnime si rozdiel – teológia sa sústreďuje na Boha a na človeka, preto je príčinnosť vysvetlená ako konanie človeka vo vzťahu k Bohu, ale príčinnosť v chápaní vedy je princípom, nezávisí od človeka, je staršia ako človek.

Veda a viera nestoja proti sebe, ale sa dopĺňajú. Chybu robíme my, ľudia, lebo sa snažíme vidieť všetko len svojimi očami, ľahkovážne a nekriticky prijímame poznanie. V úvahách o podstate a zmysle života by nám nezaškodilo viac skromnosti a pokory. Pozrime sa na živú a neživú prírodu okolo nás. Môžeme si byť istí, že človek je jediný, pre ktorého vznikol svet?

Martin Šechný, Prešov

Ad: Evolúcia a stvorenie (Dialóg 6-7/2009)

Vďaka za júnové číslo Dialógu so vzrušujúcim čítaním o evolúcii a stvorení. Sú tu prezentovane dva diametrálne odlišné pohľady kresťanov, medzi ktorými asi nie je možný kompromis. Dokonca sa tu z jednej strany objavujú náznaky názoru, že ten, kto nezdieľa môj pohľad na vznik života, nie je kresťan. Čo s tým? ***Jan Komrska, Bratislava***

NOVÝ SERIÁL DIALÓGU *(prvá časť na str. 8)* **DNES PRED TISÍCROČIAMI,**

v ktorom sa chceme pozrieť na životy konkrétnych ľudí Starej zmluvy, ktorí svoje osobné, rodinné a spoločenské výzvy prežívali vo svojich kultúrno-historických podmienkach svojím spôsobom. Ich zápas môže byť odpoveďou aj na naše otázky viac, ako si pripustíme. V kresťanskej spiritualite zohráva história dôležitú úlohu. V Starej Zmluve sa Boh zvykol nazývať aj *„Boh Abraháma, Izáka a Jakoba"*, pretože tak ako existuje kontinuita ľudských rodov, tak existuje postupnosť Božích plánov a zámerov od začiatku ľudskej civilizácie podnes. Na pozadí historických udalostí je možne lepšie vnímať neviditeľného Boha, ktorý sa prejavuje viditeľným spôsobom.

Témy sú pozoruhodné, posúďte sami: Vražda v rodine; Kain a genocída, Vizionár Abrahám, Ľstivý Jákob, Národohospodár Jozef, Temperamentný Mojžiš, Manager Jozua, Smilník Dávid, Diplomat Šalamún-múdry, Samuel – prorok z disfunkčnej rodiny a mnohé iné.

Pozývame vás k tvorbe! Píšte!

Ponúknite príbehy a udalosti spred tisícročí v kontexte udalostí a príbehov ľudí 21. storočia.

BEZ VÁŠNE NIE JE MOŽNÉ BYŤ KRESŤANOM

Cirkev potrebuje vášeň a ak je niekto zapáleným akademickým lobistom tejto myšlienky, je to učiteľ nitrianskej Univerzity Konštantína Filozofa **Doc. PaedDr. ROMAN KRÁLIK, ThD.** *36. Prezident Kierkegaardovej spoločnosti na Slovensku je expertom v oblasti bádania o Kierkegaardovi, vyučuje komunikáciu a etiku. Žije v Šali, s manželkou Evou má dcéru Miriam a syna Jonathana Adama. Fascinuje ho odvaha pomenovať veci pravým menom. Rozprávala sa s ním* JANA ROJKOVÁ.

Neposlušný chlapec, ktorému predpovedali budúcnosť policajta, sa stal zástancom cirkvi a akademikom. Nie je to podľa vás paradox života?

Je. Môj dedo bol kriminalista a otec pracoval v pohraničnej polícii, takže predpoklady skončiť ako policajt som mal. Potajme som sa už ako desaťročný dostával k policajným časopisom, kde písali o prípadoch. To ma bavilo. Keď ma neskôr stará mama zo Starej Turej oboznámila so zaujímavými ľuďmi z Cirkvi bratskej, život ma bavil ešte viac.

Ste akademik. Nie je komplikované myslenie prekážkou viery?

Platí Kierkegaardovo a Barthovo: Boh je na nebi a človek na zemi. Boh je všemohúci a človek na zemi vidí skreslene. Boh stojí pri človeku a neopúšťa ho. Človek Boha opúšťa a čuduje sa, že má problémy, hľadá cesty, riešenia a nevidí ich. Dostal som list od Karla Kryla, v ktorom odpovedá na otázku, čo je viera: *„Když hluchým zpíváš, maluješ-li chrámy pro slepé, když nezazlíváš, i když srdce mámy dotepe...“* Človek zostáva vo vzťahu s Bohom a nie je závislý od udalostí, ktoré ho stretávajú. Viera a vzťah k Ježišovi Kristovi pomáha aj v spolužití s druhými a v každodennom živote. Človek je potom menej prekvapený tým, čo sa deje v súčasnosti.

Čo konkrétne znamená Boha neopúšťať?

Človek sa v každom okamihu rozhoduje, ktorou cestou pôjde. Svet ponúka množstvo lákadiel. V utrpení, spokojnosti, aj v tradícii máme my ľudia sklony opúšťať vzťah Ja – Ty. Človek – Boh. Živé spoločenstvo ľudí v cirkvi ponúka človeku svedectvo, napomenutie aj povzbudenie. Človek sa môže vzdelávať a rásť, a to je úžasné.

Povedali ste, že človek sa menej čuduje, keď sa dostáva do problémov, ak je kresťan. Čo si pod tým prakticky máme predstaviť?

Problémy sa nevyhýbajú nikomu, ani kresťanom. Dovoľte mi citovať Dietricha Bonhoeffera, ktorý napísal: *„Premrhaný čas, za ktorý sa hanbíme, pokušenia, ktorým podliehame, slabosti a neodhodlanosť v práci, neporiadok a nešľachetnosť v našich myšlienkach, ako aj pri styku s inými ľuďmi, majú svoj základ veľmi často v zanedbávaní modlitby... Rozhodnutia, ktoré od nás vyžaduje práca, budú jednoduchšie a ľahšie, keď ich prinesieme nie v obave pred ľuďmi, ale pred Božiu tvár.“* Dôležité je povedať: odpusť, aj keď ide o kolegu, priateľa, či študenta. Človek, ktorý Boha opúšťa, sa dostáva do zbytočných problémov. Veriaci človek vie, že (kierkegaardovsky povedané) *„oproti Bohu je nepravda“*, preto sa nečudujme, kam smeruje svet bez lásky a pokory. Človek si je vedomý svojej prchlivej povahy a musí viesť každodenný zápas – a to je spojenie viery a odvahy. Prof. Liguš o tom napísal, že *„ide o vieru ako odvahu k rozhodnutiu pre večné v časnosti“*.

Čo považujete za svoj najvačší akademický úspech ?

Myslím, že sú to moje štúdie na Univerzite v Toronte, Barcelone, Mexico City, kde som bol hlavným editorom kníh, ako aj štúdie na Univerzite v Kodani a vo vydavateľstve v Mercer University Press. Viac ako tieto úspechy si však vážim priateľstvá s profesormi, ktorí okrem toho, že patria medzi svetových odborníkov, sú pokorní a vynikajúco sa s nimi spolupracuje. Založili sme spolu Kierkegaardovu knižnicu v Šali, kde sa nachádzajú kompletné sady kníh. Verím, že moje úspechy nie sú mojou zásluhou, ale že je to milosť.

Kto a ako vás v živote najviac ovplyvnil?

Pamätám si na svoj príchod do CB Stará Turá, kde ma priviedla babička, bol tam vtedy kazateľ Milan Jurčo, osobnosť, autorita, ktorú som mal veľmi rád. Poznal som ho krátko, priskoro zomrel a dosť nám chýbal. Mám rád ľudí, ktorí sa nevzdávajú, majú iskru v očiach a odpúšťajúce srdce. Takým bol v tom zbore aj Tibor Máhrik, u ktorého som ako stredoškolák chcel veľmi bývať...aj to vyšlo, býval som uňho dva roky.

Prečo ste uňho chceli veľmi bývať?

Zaujal ma svojimi otázkami, pýtal sa hlbšie. Chcel som byť ako on. Boli to zaujímavé roky... dnes, keď sa starám o svojho syna Jonathana Adama, mu z času na čas poviem Timo, ako som hovorieval Tiborovmu synovi Timovi, keď som mal len 14. ➤

mal vtedy len tri roky. Priznám sa, nebavila ma na strednej škole elektrina, lepšie boli debaty s ním. Ďalším prelomovým bodom bolo stretnutie s Ing. Ondrejom Luptákom, ktorý mi veľmi pomohol s odporúčaním na štúdium na KETM do BB. To bol zázrak. Tento bojovník s vášňou v srdci mi dôveroval. Štúdium na KETM mi prinieslo množstvo skúseností s rôznymi ľuďmi, učiteľmi. Objavil som svojho ďalšieho „osobného" učiteľa po Tiborovi Máhrikovi – profesora Jána Liguša, s ktorým som trávil všetok čas. Nepodporoval ma len v štúdiu Kierkegaarda ako aj systematickej teológie, ale bol aj mojím duchovným otcom a priateľom, rozprával mi príbehy zo života. Hĺbku jeho rád objavujem dodnes.

Prečo práve Kierkegaard?

Neviem. Raz som obedoval s Danielom Pastirčákom a on mi povedal, že práve štúdium v BB ma muselo priviesť ku Kierkegaardovi.... Kierkegaard ma fascinoval svojou odvahou pomenovať veci pravým menom. Kierkegaard sa nikdy nestal kazateľom, napriek tomu sú jeho spisy kresťanské. Všetko začalo pri čítaní skrípt *Teologická encyklopédia* od profesora Ondrejoviča na jeseň v roku 1993, ktoré nám ako prípravu na skúšku prikázal čítať docent Procházka. Po piatich riadkoch čítania som sa rozhodol, že sa tomuto dánskemu mysliteľovi budem venovať. Oslovilo ma uňho vedomie viny a Boha.

Boli ste v lete na študijnom pobyte v St. Olaf College. Ako funguje cirkev v USA?

V USA som navštevoval Trinity Evangelical Free Church v Lakeville a bol som prekvapený, že väčšina zboru poznala Cirkev bratrskú a Pavla Černého. Majú dobre rozvinutú misiu v Českej republike, návštevníkov zboru je asi tisíc. Bolo s nimi zaujímavé navštíviť organizovaný zájazd na bejzbalový zápas v Minnesote pre ľudí nad 55 rokov, ja som dostal výnimku. V zborovom autobuse som sa viezol s dvadsiatkou bratov a sestier, bol medzi nimi aj prof. Dr. Gary Schmidt, ktorý učil na Iowa University. Napísal známe štúdie o ortopédii. Navštevoval som tento zbor počas celého môjho študijného pobytu v Minnesote. Je povzbudzujúce vnímať, že naša cirkev má kontakty po celom svete a sľubne sa rozvíja. Rád by som bol, aby sme sa aspoň spolovice vyrovnali sesterskej CB v Čechách.

Čo vás čaká v tomto akademickom roku?

Pripravujem ďalšie knihy v spolupráci s FF UKF Nitra, Univerzitou v Toronte. Pozvali ma v novembri na svetové konferencie v Buenos Aires a Porto Alegre. S nadáciou Polis ma čaká aj predstavenie kníh v Šali a Žiline. V júni je konferencia v USA, ale celý rok budeme s vedúcim katedry prof. Diatkom pripravovať filozofickú konferenciu, ktorá bude v septembri. Pripravujeme návštevu dvoch amerických profesorov prof. Burgessa a prof. Evansa a kanadského bádateľa prof. Khana z Toronta. Aj keď je teraz obdobie hojnosti, uvedomujem si, že to nie je len môj úspech, bez spolupráce a podpory by to možné nebolo. Mám veľmi blízkeho spolupracovníka Dr. Petra Šajdu zo SAV, s ktorým spolupracujem už od roku 2007. Na UKF v Nitre nachádzam plnú podporu a pochopenie u dekanky Zdenky Gadušovej a u vedúceho katedry prof. Cyrila Diatku. Keď človek vytvára tím spolupracovníkov, je úžasné sledovať, čo všetko je možné, ako sa „hory prenášajú". Mám vynikajúce priateľské vzťahy s Jeho Excelenciou dánskym veľvyslancom Jorgenom Munkom Rasmussenom, ktorý ma podporuje, (7-krát navštívil naše mesto), pri ňom sa môžem učiť umeniu diplomacie. Výborné vzťahy vznikli aj s veľvyslanectvami Českej republiky, Španielska, Rumunska a Kanady. Moji americkí priatelia hovoria: Roman, ty snívaš nie americký, ale svoj špeciálny slovenský sen.

Akí sú študenti? Našli ste niekoho, kto by mal Kierkeggarda rád rovnako ako vy?

S profesorom Garym Schmidtom z Lakeville

Foto: ĽUBO BECHNÝ: Roman Králik so svojimi učiteľmi a priateľmi – Tiborom Máhrikom a Jánom Ligušom.

Študenti na seminári sa postupne bližšie zoznamujú s Kierkegaardom, analyzujeme texty a učíme sa byť na jednej strane slobodnejšími, na druhej zodpovednejšími. Jedna študentka dokonca prekladá štúdiu o Kierkegaardovi z ruštiny.

Čím je Kierkegaard pre svet prínosom?

Videl veci dopredu. Krízu človeka, jeho utrpenie v čase, keď filozofickému mysleniu dominoval Hegel. Európa prežívala optimistické obdobie 19. storočia – rozvoj spoločenstva, ekonomiky, školstva, cirkvi, politickú slobodu...Upozorňoval cirkev a jej predstaviteľov na krízu, ktorou prechádza a na osobnú zaujatosť človeka – vášeň, bez ktorej nie je možné byť kresťanom. Vášeň je vzťah človeka k Bohu. Človek potom žije život plný zázrakov.

Vaše občianske združenie vydáva knihy, organizuje semináre a podporuje vedeckú spoluprácu na medzinárodnej úrovni. Čo je najvýznamnejším úspechom vás osobne a organizácie, ktorej ste prezidentom?

Vedeckým úspechom je, že som hlavným editorom Acta Kiekregaardiana. Posledná knižka vyšla na univerzite v Toronte, minulý rok knihy v Mexiku a Barcelone. Teší ma, že môžem spolupracovať s uznávanými profesormi, ktorí si odlety prispôsobujú a organizujú z Viedne, aby ma mohli navštíviť v Šali, kde je Kierkegaardova knižnica, alebo na mojom pracovisku v Nitre, kde organizujeme podujatie o Kierkegaardovi. Vo svete je okrem slovenskej ďalších osem Kierkegaardových spoločností: v Dánsku, Maďarsku, Španielsku, Taliansku, Kanade, USA, Mexiku a Austrálii. Členovia spoločností pracujú na spoločných projektoch a vzájomne si pomáhajú. Členom sa stáva každý, kto vyvíja aktivity a je činný. Som tímový hráč, rád spolupracujem a každého si vážim. Odmenou je, že môžem stretávať takých vzácnych ľudí ako je profesor Křivohlavý, Márie Mikulíková Thulstrupová, prof. Evans a prof. Burgess.

Máte životné krédo?

Rešpektovať svojich učiteľov, ktorí okrem toho, že učia, sú aj osobnosťami. Ako hovorieval Karl Barth: *„Kto chce byť autoritou, musí autoritu rešpektovať."* Ako som spomínal, už v mladosti som dostal dar, keď som stretol Tibora Máhrika a prof. Jána Liguša. Obaja mi s nekonečnou trpezlivosťou a prístupom ukazovali cestu, ktorou ísť. Okrem iného sú kazateľmi, ale... nemali to so mnou jednoduché. Obom vďačím za veľa. Vždy, keď som v živote robil „medzné rozhodnutia", poradili a keď sa vyskytli problémy, nevzdali to so mnou. Pán Boh dáva množstvo až neuveriteľných darov. Jedno viem určite, že si to nezaslúžim a som svedkom milosti a zázraku.

Prečo vás tak veľmi fascinuje Kierkegaardov výrok o človeku, ktorý by mal ako orol lietať vyššie...opustiť stádo...?

Kierkegaard nám ukázal cestu orla, ktorý napriek tomu, že mohol mať ľahší život, opustil stádo a vzlietol. Dokázal sa vzdať pohodlného života, upozorňoval na všetko zhnité. Cirkev a svet potrebujú takých orlov, ktorí sa nedajú a bijú na poplach.
Ako Kierkegaard v *Okamihu* napísal: *„A ver mi, poznám príliš dobre chorobu tejto doby, že je to bezcharakternosť – ono všetko len do istej miery."* S tým sa musí vyrovnávať každý sám. Ako docent Ľudovít Fazekaš napísal: *„Kierkegaarda musíme brať vážne. Vedie nás do hlbokého pokánia v našej povrchnosti, nerozhodnosti a snahe po ľahšom živote."* Keď človek verí a má vzťah s Bohom – môže lietať. Nič nie je nemožné. Páči sa mi príbeh o Jozefovi – „lietal" aj keď bol vo väzení, aj keď bol druhý muž v štáte. Nebál sa, pretože vedel, že Boh je s ním všade. ◘

Foto: SLAVO ŠAĽANOV: J. E. Jorgen Munk Rasmussen, dekanka FF UKF v Nitre Prof. Dr. Zdenka Gadušová, CSc., na slávnostnom odovzdávaní ceny S. Kierkegaarda za rok 2008 v Šali.

KAIN, ALEBO PRVÁ GENOCÍDA

ŠTEFAN MARKUŠ

(Gn 4, 1-16, 25-26)
Matka zadusila svoje vlastné dieťa. ✶ Staršia sestra terorizovala mladšiu sestru. ✶ Útok vnuka neprežila 80-ročná babička. ✶ Otec sexuálne zneužíval neplnoletú dcéru. ✶ Šialený študent zastrelil svojho učiteľa a piatich spolužiakov. ✶ Bezdomovec našiel v smetiaku novonarodené dieťa. ✶ Brit oblial ženu bielidlom, lebo ho napomenula za hlučnosť...

Titulky z dennej tlače

REALITA NÁŠHO SVETA

Médiá prinášajú dennodenne správy o zločinoch. TV kanály s Krimi-Novinami majú nezvyčajne vysokú sledovanosť. Na počudovanie, človeka dneška zaujme kriminalita spoločnosti viac ako politika, šport či kultúra. Prestali sme žasnúť nad fantáziou Arthura Conana Doyleho či Agathy Christie. Ich geniálne vykonštruované zločiny v detektívnych príbehoch prestali byť fikciou. Realita zla je už súčasťou nášho každodenného života a je tak prirodzená ako dýchanie vzduchu. Ale... odkiaľ pochádza zlo? Otázka je veľmi stará.

Pred 2000 rokmi Pilát Pontský nechal zbičovať nevinného človeka. „Hľa človek" – ukazoval na skrvaveného. Konať zlo na nevinnom ale nebol originálny vynález Rimana.

Keď vypukla druhá svetová vojna, Albert Camus si do zápisníka zapísal: „ Začala vláda šeliem". Ani Francúz nebol pôvodný.

Možnosť reálnej premeny človeka na šelmu mnohí popierajú. Pre objektívne posúdenie javu treba vypočuť argumenty aspoň dvoch. Jedného, kto takú premenu odmieta a iného, kto, napríklad, prežil Osvienčim. Kto koho by dokázal presvedčiť? Vrcholným výkonom šelmy je schopnosť presvedčovať, že vlastne neexistuje. F. M. Dostojevský ústami I. Karamazova hovorí: *„Keby diabol neexistoval, človek by ho vytvoril a učinil by ho na svoj obraz a podľa svojej podoby"*. Zlo reprezentované diablom existuje, príčinu jeho pôsobenia však nedokážeme racionálne vysvetliť. Pozorujeme iba, že rozkladá našu ľudskosť a ničí v mozgu civilizačné hodnoty. Ubolená starenka zo Srebrenice vydá spoľahlivé svedectvo. Pred rokmi videla diabla v akcii. Ničomu nerozumela, iba opakovane si kládla otázku: *„Čo s tou masakrou majú moje vnúčatá spoločné?"*

Proti útokom Diabla (s veľkým D) je bezmocná aj poznatková spoločnosť. Pri prvých televíznych záberoch nárazu Boeingov do dvojičiek v New Yorku sme si mysleli, že ide o opakovaný trik z akčného thrilleru. Po chvíli sme precitli a poznali, ako sme zraniteľní. Žeby Usama bin Ládin bol stelesnením diabla 21. storočia? Na počiatku tretieho tisícročia akcie medzinárodného terorizmu poskytli dôkazy, že spoločenstvá ľudí sa nedajú vybudovať na poznatkoch, inteligencii, moci ani bohatstve. A čo najviac znepokojuje, ani na dôvere. Agentov al-Kaidy školili profesionáli CIA , ktorí mali v Afganistane likvidovať spoločného komunistického diabla. Spojenec sa zmenil na nepriateľa, a ten, v zničujúcom zápase využil vymoženosti modernej civilizácie, napriek tomu, že ich sám odmieta. Aký paradox! Kladieme si pritom otázku: „Neopakujú sa dejiny?"

Diabol je oddávna charizmatický. Miltonov diabol (v hre *Stratený raj*, 1667) je atraktívnejší a zaujímavejší ako sám Boh. Má mnoho tvárí a farieb. Boh, na druhej strane, svoju podobu nemení. V Biblii sa tak i legitimoval: *„Ja, Hospodin som sa nezmenil!"* (Mal 3, 6). Ó, aká nuda! Diabol je módny, reaguje okamžite a je vždy k dispozícii. Ľudia ovplyvnení kresťanskou kultúrou by si po každom „vyčíňaní diabla" mali uvedomiť, že nad civilizáciou, ku ktorej sami prispievajú, spoločnosť už stráca vplyv. Naše počítače už neprogramujeme my, to niekto iný nám diktuje

tempo a štýl života. A ten *iný* má konkrétne meno. Nebadane sme si na neho zvykli, nebodaj si vypestovali na ňom závislosť. „Lupus in fabula" – učili nás kedysi na hodinách latinčiny. *„Nemaľuj čerta na stenu, lebo sa ti zjaví"* – hovoríme po slovensky. My ho však maľujeme, dokonca sme ho pozvali, a on s radosťou pribehol.

Ale, ako sa môžeme zbaviť diabla? Veď bol prítomný už v Raji. Kto ho tam pozval? Zápas proti zlu je výzvou od počiatku ľudských dejín. Cítime prevahu protivníka. Prečo sa zlo a dobro v ľudskom živote nachádza približne v rovnakej proporcii?

BIBLICKÁ SPRÁVA O PRVEJ GENOCÍDE

Príbeh o Kainovi a Ábelovi hovorí o opakovanom a úspešnom zásahu diabla do života ľudí. Životný osud protagonistov je pochmúrny a vyvoláva množstvo otázok. Bratia nedokázali žiť vedľa seba, napriek tomu, že boli vlastníkmi celej zeme. Príbeh je o smrti, ktorá dovtedy nemala dejiny. Veľmi stručne znie takto: Eva, naša pramatka porodila dvoch synov. Jeden z nich sa stal vrahom. Dobro a zlo sa podelilo v rovnakom pomere. *Fifty-fifty.* Kain je aktérom genocídy na polovici svojej generácie. Nepochopiteľné! M. A. Bakunin, ideológ anarchizmu, má pre takúto deľbu morálne ospravedlnenie: *„Vášeň pre deštrukciu je tiež kreativitou"*.

Prečo zabíjal starší brat? Zo závisti, žiarlivosti, zúfalstva, šialenstva, či pre ženu, moc, majetok, alebo z náboženského fanatizmu?

Boh mu po bohoslužbe položil otázku: *„Prečo sa hneváš?"* Boh stupňoval Kainov pocit nespravodlivosti tým, že predstieral nevedomosť. Sľuboval mu zaujímavú budúcnosť

(*„Či neprijmem aj teba, ak budeš robiť dobre?"*) a nespomínal minulosť. Kain mlčal. Namiesto odpovede konal. Pozval mladšieho do poľa. Scéna mohla vyzerať nasledovne: Neboli tam svedkovia a nebola to hra. Stretnutie sa začalo vyrovnávaním účtov, ktoré bez možnosti zasahovania iných sa mohlo skončiť len tragicky. Ábel bol útokom zdesený a snažil sa ujsť. Brat ho naháňal, hľadal nejakú skrýšu, zložitý terén sťažoval únik. Konečne sa stretli tvárou v tvár, vypukol posledný boj, zápas na život a na smrť. Ábel sa bránil holými rukami, Kain tasil zbraň, bol obratnejší, pripravil sa na víťazstvo. Bol fyzicky zdatnejší, vytrénovaný prácou na poli. Skočil ako šelma a zasadil smrteľný úder. Boh pozoroval bratovražedný boj. Nerozumieme, prečo nezasiahol. Vieme si predstaviť rozhovor, ktorý mohol prebehnúť medzi nimi? Či Kain nevylieval svoju dušu a nehovoril o sklamaní, o nespravodlivosti? Nechápal počin Boha. V čom bola jeho obeta horšia od Ábelovej? V príbehu – všimnime si – nie je dôležitý dôvod nezhody. Nevieme prečo Boh prijal Ábelovu obetu a odmietol Kainovu. Ak Boh diskriminuje medzi dvoma osobnými prejavmi zbožnosti, potom na to musí mať dôvod a nemá zmysel o tom špekulovať, nebodaj Boha obviňovať zo spoluúčasti na vine (Elie Wiesel). Zdá sa, že mladší brat bol príčinou Kainovej frustrácie. Prečo nie je Ábel ústretovejší a nepoteší zmäteného brata? Prečo nevyjednával a neponúkol ruku pre zmier? Ábel pre upokojenie napätia nevykonal nič. Nezodpovedá i on za následný tragický koniec konfliktu? Či nie sú obaja zodpovední jeden ➤

za druhého? Z Ábelovej pasivity ale nevyplýva, že Kainova vina je ospravedlniteľná. Kain sa previnil, lebo Ábelovi závidel, neprejavil radosť z toho, že Boh miluje pastiera dobytka. Keď sa ho po vražednej akcii Boh pýtal: *„Kde je tvoj brat Ábel?"*, Kainova odpoveď vyznievala až smiešne. Veď musel vedieť, že Boh vie. Prečo zapieral?

Pokračovanie príbehu je o zodpovednosti človeka za čin. Boh vraždu trestá – nech by dôvody pre ňu boli akékoľvek – spravodlivé, nespravodlivé, oprávnené či neoprávnené. Boh ohlasuje, že každá vražda je bratovražda. Ľudský život je chránený nebeským patentom. Preto je Boh pohotovo prítomný pri nezákonnom ukončení života. Nie je to však klasický detektívny príbeh. Vyšetrovanie sa začína nie z dôvodu potreby usvedčiť páchateľa, ale preto, aby sa o dôsledkoch ľudského konania dozvedel a navyše, aby si to všetky následné generácie uvedomili. Otázkou *„Kde je tvoj brat Ábel?"* Boh vyvodzuje dôsledky za zasahovanie človeka do záležitostí, ktoré nepatria do jeho kompetencií.

Boh ohlasuje, že každá vražda je bratovražda. Ľudský život je chránený nebeským patentom.

Z OBSAHU SÚDNEHO SPISU

Sekvencia zápisu je pozoruhodná.

(1) Obžalovaný nehovorí pravdivo o skutku. Namiesto priamej odpovede improvizuje a pokúša sa o nezmyselný manéver. Klame, napriek tomu, že vie, že skutok je odhalený a zdokumentovaný. Obžalovaný sa hrá na agnostika, vkladá nádej do vyhlásenia, že zabudol na skutok.

(2) Sudca sa obžalovaného nepýta na niečo, čo nevie. Vyšetruje sa vec, o ktorej obžalovaný má dokonalé informácie.

(3) Sudca trvá na odhalení pravdy. Napriek tomu, že obvinený vinu nepriznáva, sudca nástojí na odhalení skutku. Po finálnej otázke: „Čo si to urobil?" nasleduje už len vyhlásenie rozsudku.

ÉTOS TISÍCROČÍ

• Pokusy nepriznať sa k vine sú márne. Prorok o niekoľko storočí neskôr upozorňuje na možnosť recidívy: *„Beda tým, čo zlé nazývajú dobrým, a dobré zlým, čo tmu pokladajú za svetlo a svetlo za tmu, horké pokladajú za sladké a sladké za horké"* (Iz 5, 20). Človek za bránami Raja sa stal expertom pri nealchymistickej premene dobra na zlo. Výstraha Izaiášovho proroctva je stále aktuálna.

• Vražedný útok na spoluobčana nie je oprávnený. Ľudia nemajú právo obetovať v mene vlastného prospechu budúcnosť druhého človeka. Samozrejme, keby sme na otázku *„Kde je tvoj brat Ábel?"* mali menovať len tých, ktorých sme zavraždili, potom odpoveď by bola jednoduchá. My predsa nevraždíme, ako kresťania sme pacifisti. Lenže otázka v kontexte Kristovej *Kázne na hore* obviňuje všetkých, ktorí sa k iným zachovali nepekne, bez citu, neláskavo a nezodpovedne. Ak sa deje krivda blížnemu, kde navyše niet svedka, tam svedkom, prokurátorom, sudcom aj pomstiteľom je sám Boh.

• Od verdiktu: „Za čin si zodpovedný", človek nemôže uniknúť. Pravda je absolútna, navyše poznateľná kategória. Odsúdenec za nezodpovedné konanie síce nezomrie, zaplatí však veľkú cenu: *„Budeš kliatbou, ...obrábaná pôda ti už nevydá silu,.... budeš sa nepokojne potulovať po zemi."* Vízia kočovníka vrahovi naháňala strach, strácal nervy, ale neľutoval. Trest prijal s nevôľou *(„Môj trest je väčší, než vládzem zniesť")*. O to prekvapujúcejšie bolo konanie Boha. Vyhnancovi sľúbil ochranu. Ľudský život je posvätný, preto budúcnosť vraha bude nedotknuteľná. „Ktokoľvek by zabil Kaina, toho postihne sedemnásobná pomsta".

Židovský midraš tragédiu prvej genocídy komentuje takto:

Ábelova mŕtvola, strážená jeho verným ovčiarskym psom, ležala dlho medzi kameňmi a slamou, vystavená vetru a slnku. Adam a Eva pri nej vysedávali, nariekali a nevedeli čo urobiť. Priletel havran, ktorý stratil družku a rozhodol sa im ukázať, ako si majú počínať. Zobákom, v zemi vyhrabal dieru a vložil do nej mŕtvu družku. Adam ho pozoroval a rozhodol: „Urobíme ako havran". *A pochovali svojho syna.*

Adama ale smútok neopúšťal. Stodvadsaťsedem rokov žil bez radosti a túžby. Jeho smútok bol tak veľký, že sa vyhýbal i svojej manželke. Boh mu musel pripomenúť, že svet na neho čaká, že ho má osídliť a že darovaný život musí mať pokračovanie. Až potom sa Adam a Eva znovu stretli.

Toľko midraš.

Odsúdenec odišiel do krajiny Nód (*nód* = túlať sa) a budoval mesto. Čo sa vlastne s nim stalo? Životný osud tuláka sa v krátkom čase zmenil k lepšiemu. Žeby štatút kočovníka ani nebol tak hrozným trestom? Echo otázky „Kde je tvoj brat, Kain?" – v prostredí s vysokou koncentráciou ľudí, vo veľkých mestách – dnes počuť intenzívnejšie a naliehavejšie ako kedykoľvek predtým. Je upozornením, že zlo naďalej triumfuje. Šírenie zla možno však prekonávať poctivou odpoveďou na starodávnu otázku. Naši prarodičia po odchode Kaina založili nový rod. Narodil sa Šét, Ábelov náhradník a v živote ľudí nastal pozitívny obrat: *„Vtedy sa začalo vzývať meno Hospodinovo"*. Nová atmosféra prebúdzala v obyvateľoch zeme pocit zodpovednosti. ◘

DUCHOVNÉ DEDIČSTVO

MIROSLAV MORAVSKÝ (CB Kalinovo)

Niekoľkokrát som v poslednej dobe v rozhovoroch o stave a budúcnosti cirkvi zaregistroval toto slovné spojenie. (Často bola použitá aj formulácia dedičstvo otcov, čo sa mi však zdá príliš zúžené, budem teda radšej používať termín duchovné dedičstvo.) *Zaznievali pri tom rozdielne, niekedy aj protichodné názory. Keďže rozdielne názory nás môžu obohacovať, ale protichodné blokujú, lebo vedú k úplne odlišnému videniu toho, čo treba robiť, zrejme je potrebné sa tomu venovať. Pokúsim sa zhrnúť situáciu uvedením dvoch hraničných názorov, tak ako som ich vnímal.*

Je dedičstvo otcov niečo, čoho sa treba pevne držať, alebo niečo, od čoho sa treba oslobodiť?

Prvý názor

Nie sme dôslední a neberieme duchovné dedičstvo otcov vážne, preto sa nám do cirkvi primiešali dôrazy, postoje a aktivity, ktoré tu za čias otcov neboli (*alebo aspoň neboli také výrazné*), a teda sa nečudujme, že sa v cirkvi objavili aj problémy, ktoré v nej za čias otcov neboli (*alebo aspoň neboli také výrazné*), napríklad: manželské problémy, deti odchádzajúce do sveta, atď...

To, čo by sme mali robiť, je teda jasné: Potrebujeme sa očistiť od nových dôrazov, postojov a aktivít *(vrátiť sa k dedičstvu otcov – ich dôslednému chápaniu ducha Písma)*, len to nás zachráni od stagnácie alebo od niečoho ešte horšieho.

Druhý názor

Pozrime sa poctivo na seba, svojou subkultúrou a vzorcami správania trčíme niekde hlboko v minulom storočí, preto nerozumieme svetu okolo nás a svet nerozumie nám. Nečudujme sa teda, že sa dostávame do izolácie, náš vplyv je malý, nerastieme (*alebo len málo*) a dokonca sa stáva, že strácame vlastné deti. Takto sa nedá pokračovať.

To, čo by sme mali robiť, je teda jasné: Potrebujeme rozvíjať nové dôrazy, postoje a aktivity, *(iné, ako naši otcovia – porozumieť duchu Písma v kontexte dnešnej doby)*, len to nás zachráni od stagnácie alebo od niečoho ešte horšieho.

Tak ako to vlastne je?

Je dedičstvo otcov niečo, čoho sa treba pevne držať, alebo niečo, od čoho sa treba oslobodiť?

Pre riešenie tejto dilemy je iste dobré porozmýšľať nad tým, čo vlastne je a čo nie je našim duchovným dedičstvom. Ja som si v tejto súvislosti spomenul na svoj dávny rozhovor s jedným starším bratom, ktorý už nie je medzi nami. Bolo to pred rokom 1989.

Hovorili sme o cirkvi, o ľahostajnosti a polovičatosti, ktoré sa v nej usídľujú, o tom ako ho to trápi. Potom sa rozhovoril o svojich rodičoch, o ich viere, dôslednosti v prijímaní autority Biblie, poctivom označovaní hriechu a boji s ním. O tom, ako to všetko vrcholilo v tom, že dokázali opustiť zabehané koľaje formálne organizovaného kresťanstva a so zápalom budovali nové „živé" kresťanské spoločenstvá.

Hovoril mi: Miro, toto je cenné dedičstvo, táto cesta otcov je to, k čomu sa vy ako mladá generácia (*vtedy som k nej ešte patril*) potrebujete na 100 percent vrátiť.

Ja som mu odpovedal: Ujo Mišo, čo to vlastne znamená, vrátiť sa na 100 percent na cestu otcov, ktorú ste mi práve opísali? Nechcete ma teraz hádam motivovať k tomu, aby som opustil našu cirkev a začal horlivo zakladať nové spoločenstvo?

Zasmiali sme sa tomu a povedali si, že dedičstvo nie je jednoduchá záležitosť, vo vnútri som ale cítil, že som to odbavil príliš jednoducho a lacno ...

Ako to teda s tým našim duchovným dedičstvom je?- Myslím si, že naša cirkev má cenné duchovné dedičstvo. Iste nie všetko, ale veľa z toho, čo a ako robili naši duchovní otcovia a matky, je hodné nasledovania.

Je ním určite ich dôslednosť, sústredenie sa na podstatné veci, na vzťah s Bohom, ktorý naozaj mení život i smrť. Je ním ale tiež pripravenosť robiť zmeny, aj keď to bolí, odvaha opúšťať zabehané cesty a hľadať nové. Som presvedčený, že naši otcovia by v našej situácii volili iné postupy a metódy aké použili vo svojej dobe.

Isteže, naša „zdedená" dôslednosť by sa mala prejaviť aj v poctivom hodnotení zmien, ktoré robíme, alebo sa chystáme urobiť, sú totiž aj nebezpečné zmeny, ktorých motívom (*často veľmi dobre zamaskovaným*) je hľadanie pohodlnejšej cesty a výsledkom sú kompromisy s hriechom a všetko negatívne, čo z toho vyplýva.

Lenže nebezpečne pohodlnou cestou je pre nás aj cesta bez zmien.

Pre toto všetko som presvedčený, že **držanie sa nášho duchovného dedičstva a hľadanie nových ciest sa nevylučujú, práve naopak vzájomne sa podporujú.** ◻

CIRKEVNÉ ŠKOLSTVO

Ilustračné foto z archívu bilingválneho gymnázia L. S. LEWWISA

Kazateľ Cirkvi bratskej Daniel Pastirčák začal školský rok kázňou s názvom: Škola a láska. *Hovoril o potrebe lásky učiteľa k predmetu a žiakovi, o láske žiaka k učiteľovi a predmetu ako o základných atribútoch úspešného vzdelávacieho procesu.*

Skúsenosti hovoria, že láskou vo všetkých jej vzájomných prepojeniach naše školstvo neoplýva. Ako sú na tom cirkevné školy? Najskôr však niekoľko základných faktov, ktoré poskytla Mária Paráková z MŠ SR.

„Cirkevnú školu, alebo školské zariadenie zriaďuje štátom uznaná cirkev alebo náboženská spoločnosť. Na Slovensku k 1. 9. 2009 evidujeme 238 cirkevných škôl ako právne subjekty a 271 cirkevných školských zariadení. Cirkevné školy pokrývajú v súčasnosti všetky druhy školskej sústavy. Ako cirkevné školy sú zaradené materské školy, základné školy, gymnáziá, stredné odborné školy, školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základné umelecké školy. Okrem týchto druhov je cirkev alebo náboženská spoločnosť zriaďovateľom aj konzervatória a jazykovej školy. Pre úplnosť treba povedať však aj to, že v rámci uvedeného počtu cirkevných škôl evidujeme aj spojené školy ako subjekty s rôznymi organizačnými zložkami. Týmito zložkami môžu byť rôzne druhy škôl. Cirkevných spojených škôl je k začiatku tohto školského roka zaradených v sieti 18.

Pokiaľ ide o typy škôl, aj táto škála je dosť bohatá. V súčasnosti sú to napr. bilingválne gymnáziá, stredné zdravotnícke školy, škola úžitkového výtvarníctva, obchodné akadémie, pedagogické a sociálne akadémie a pod.“

Cirkevné školy a štát

S **MÁRIOU PARÁKOVOU**, *vedúcou oddelenia cirkevných a súkromných škôl MŠ SR sa porozprával* BOHUSLAV PIATKO.

Nadviažem na text, ktorý sme z nasledujúceho rozhovoru použili v úvode. Ako sa štát podieľa na finančnom zabezpečení cirkevných škôl a aké sú povinnosti cirkví? V tejto súvislosti napríklad zabezpečenie učebnicami (čo štát, čo zriaďovateľ ?)

Financovanie cirkevných škôl riešia príslušné ustanovenia zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných a stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov. Tento legislatívny predpis rieši okrem iného aj zdroje financovania, ktorými pre cirkevné školy sú prostriedky zo štátneho rozpočtu, ďalej to môže byť zisk z podnikateľskej činnosti, príspevky od zriaďovateľov, príspevky od žiakov, rodičov alebo inej osoby, dary a iné zdroje.

V riešení problematiky učebníc nie je žiadny rozdiel medzi štátnou alebo neštátnou školou. Ide o rovnaký spôsob objednávania a zabezpečenia distribúcie učebníc.

Stredné a vysoké školy sú už viac-menej výberové, no zaujímajú ma základné školy. Do akej miery musia plniť zámery štátneho vzdelávacieho programu a v čom sú iné oproti štátnym základným školám?

Štátny vzdelávací program s účinnosťou od 1. 9. 2008 vymedzuje povinný obsah výchovy a vzdelávania v školách *bez rozdielu zriaďovateľa*. Základným dokumentom školy je školský vzdelávací program, ktorý musí byť v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a s príslušným štátnym vzdelávacím programom. Okrem iného obsahuje aj vlastné ciele a poslanie výchovy a vzdelávania na konkrétnej škole, učebné osnovy a učebný plán. Tu je možné nájsť priestor odlišnosti každej školy. Inakosť cirkevnej školy zväčša verejnosť vníma len zvýšenou časovou dotáciou v predmete náboženstvo. Ak by to však bola len táto skutočnosť, bol by to len jeden z aspektov a možno polemizovať o tom, či adekvátny. Podstatnými sú aj ďalšie momenty, na ktoré sa zriaďovateľ spolu so všetkými zodpovednými za výchovno-vzdelávací proces zameriava a ktoré vytvárajú celkovú atmosféru školy. Možno spomenúť samotné prostredie školy, výber pedagogických zamestnancov, priestor pre duchovné aktivity, prítomnosť osoby zodpovednej za duchovné vedenie školy a pod.

Sú nejaké nezrovnalosti medzi štátnou vzdelávacou politikou a vzdelávacími záujmami cirkví? Aké problémy sú v súvislosti s fungovaním cirkevných škôl a ako ich riešite? Prípadne, čo sa pripravuje do budúcnosti – v súčasnosti sa rozbieha reforma školstva... čo z nej pocítia cirkevné školy?

Možnosť naplniť záujem cirkví participovať na výchovno-vzdelávacom procese je ponúkaná jednak v oblasti cirkevného školstva a jednak v oblasti náboženskej výchovy. Tieto oblasti sú adekvátne pokryté v súčasnej platnej legislatíve a tiež v príslušnej medzinárodnej zmluve a dohode o náboženskej výchove a vzdelávaní. Je však úplne prirodzené, že problémy vznikajú aj na cirkevných školách. Ak ich nedokáže vyriešiť vedenie školy, môže byť oslovených niekoľko ďalších inštitúcií ako sú zriaďovateľ, krajský školský úrad, Štátna školská inšpekcia, ale aj samotné ministerstvo. Treba však prihliadať aj na konkrétne kompetencie osloveného subjektu. Ministerstvo školstva komunikuje s cirkvami a náboženskými spoločnosťami ako zriaďovateľmi cirkevných škôl v oblasti výkonu štátnej správy na úseku školstva. Z legislatívy má tiež kompetenciu riešiť vybavovanie sťažností a petícií občanov.

Tento školský rok bude druhým rokom školskej reformy. Cirkevné školy sa už počas uplynulého roka do reformného procesu zapojili. Reforma nie je niečo stabilné, ba práve naopak, ide o dynamický proces. Ponúka možnosť hľadať najlepšie riešenia v konkrétnom priestore školy a záleží len na škole, ako tento ponúknutý priestor využije pre čo najlepšie pôsobenie na žiaka a dosiahnutie cieľov, ktoré si vo svojom programe stanovila. Celý tento proces však závisí v prvom rade od človeka.

Bolo by veľkým prínosom, ak by sa ponúkaný priestor podarilo každej cirkevnej škole naplniť vo svojej originalite a tak by spoločnosť mohla v plnej miere pocítiť hodnotu, ktorú cirkevné školstvo už skoro 20 rokov ponúka. ◻

Cirkevné školy majú miesto v spoločnosti

JURAJ INSTITORIS
(Autor je absolventom Evanjelického lýceu v Bratislave, dokončil bakalárske štúdium v odbore Informatika a momentálne študuje teológiu.)

Strávil som deväť rokov na Evanjelickom lýceu (EL) v Bratislave. Tieto roky veľmi silne ovplyvnili môj život, práve na tejto škole som sa s pomocou spolužiačky z Kresťanských zborov obrátil a našiel cestu do Cirkvi bratskej. S odstupom troch rokov od ukončenia štúdia skúsim pomenovať dôvody, prečo majú cirkevné školy miesto v spoločnosti.

Prvý predpoklad, aby cirkevné školy mohli byť zmysluplné je, že sa z nich nesmú stať segregované kresťanské getá. Mladého človeka na život v reálnom svete nepripraví kresťanská bublina – aktivity v zbore, veriaca rodina a cirkevná škola. Táto kombinácia môže z kresťana spraviť „mimozemšťana", ktorý bude mať veľký problém pri prechode na vysokú školu, resp. do zamestnania. Na EL (našťastie) takáto situácia nikdy nebola. Sú tam prítomní a aktívne tam pôsobia obrátení kresťania ako medzi žiakmi, tak medzi učiteľmi. Ale väčšina, podobne ako v celej spoločnosti, má ku kresťanstvu rezervovaný až odmietavý postoj. Môj brat, ktorý prešiel lýceom a podobne ako väčšine ľudí mu Kristovo učenie „veľmi nevonia", hovoril, že na lýceu na kresťana nenatrafíte. Tento výrok síce považujem za nepravdivý, ale je dôkazom, že cirkevná škola nemusí byť umelým kresťanským getom. Otázka je: Čo v takejto prirodzenej situácií môže cirkevná škola oproti štátnej ponúknuť naviac?

Sieť vzťahov

V prvom rade vedenie školy môže vyjsť v ústrety návrhom, aktivitám, ktoré študenti prinášajú, aj keď nie sú sekulárne, ale naopak otvorene kresťanské. Konkrétnymi príkladmi z EL sú spevokol, menšie charitatívne akcie, možnosť verejne prezentovať kresťanské akcie, pravidelné modlitebné a otvorené mládežnícke stretnutia po vyučovaní. Tieto aktivity sú v praxi požehnaním pre školu, veriacich aj neveriacich študentov. Aktivity ďalej pomáhajú vytvárať sieť vzťahov medzi kresťanmi. „Osoliť" prostredie, ak je samostatne každý len jedno zrnko soli, je omnoho náročnejšie, ako keď o sebe vieme a navzájom sa podporujeme. Netreba zabudnúť, že stredoškoláci (mladšiu kategóriu v tomto článku neberiem príliš do úvahy) nie sú až také silné osobnosti – fungujú skôr kolektívne až stádovito. Preto považujem handicap osamoteného kresťana v takomto veku za väčší než v dospelosti. Ja osobne na tieto vzťahy veľmi rád spomínam, lebo to bola obohacujúca rozmanitosť – poznali sme sa od prvákov po maturantov a malo to silne ekumenickú príchuť – domáci evanjelici, apoštolskí, Kresťanské zbory, Cirkev bratská atď. Samozrejme, zmyslom tejto siete vzťahov nie je izolovanie sa od väčšiny, zmyslom je vzájomná podpora, aby sme ako jednotlivci mali silu prinášať vieru, nádej a lásku ďalej. Bez skutočných vzťahov s ostatnými spolužiakmi by bola takáto podporná sieť asi zbytočná a za istých okolností zrejme aj kontraproduktívna.

Čo navyše?

Možnosti cirkevnej školy v oblasti duchovného pôsobenia sú veľké. Tým, že je to oficiálne kresťanská inštitúcia, nikto nemôže nič namietať voči zvestovaniu evanjelia a vedeniu študentov ku Kristovým hodnotám aj v rámci pracovného času. Dokonca aj samotní rodičia a žiaci, hoci nie sú veriaci, očakávajú, že cirkevná škola bude iná, že bude mať minimálne vyšší morálny štandard. Podmienkou prijatia na EL je patriť k nejakej cirkvi (nie nutne ako člen). Splniť túto podmienku na dnešnom „kresťanskom" Slovensku nie je žiadny problém. Keď už sa niekto hlási k nejakej cirkvi a prihlási sa na cirkevnú školu, je to veľmi silný mandát ho konštruktívne konfrontovať s Kristovým učením. Podľa mojej mienky je mandát dosť silný už len dobrovoľnou prihláškou na cirkevnú školu. Tu sa otvárajú dvere pre obdarovaných a Bohom povolaných ľudí pracovať s (neobrátenými) mladými. Netreba sa báť toho, že by ľudia zvonku boli na kresťanstvo alergickí, alebo že túto „alergiu" na škole dostanú. Záleží na konkrétnych ľuďoch, napr. učiteľovi náboženstva a na tom, aby hodnoty evanjelia tlmočil jazykom mladej generácie. Pre našu triedu (kresťania boli v menšine) bol jedným z najobľúbenejších práve učiteľ náboženstva a jeho sme si vybrali, napr. aby s nami chodil ako dozor na školské výlety. Pri práci s mladými (v princípe so všetkými ľuďmi), samozrejme, treba rešpektovať to, že Boh dal každému jednému slobodu Ho nasledovať alebo ignorovať. Za toto rozhodnutie si nesie dôsledky každý, ale my ako kresťania naviac nesieme zodpovednosť hlásať jasne a zrozumiteľne evanjelium ďalej. Cirkevná škola má túto zodpovednosť rovnako a pokiaľ si ju splní a mladí budú počuť Kristove slová, prinesie to ovocie, z ktorého sa budú radovať aj v nebi (Lk 15,7). Okrem vyučovania náboženstva má EL každý týždeň v rámci vyučovania tzv. chapel, školské mládežnícke bohoslužby, kde sa ponúka ďalšia príležitosť. Pre mňa bolo veľmi zaujímavé pozorovať, akí spolužiaci si po chapel spievali kresťanské piesne.

Príležitosť majú cirkevné školy aj v tom, aby poskytovali kvalitnejšie vzdelanie než bežné školy. EL napr. využíva svoje kontakty a každý rok prichádzajú angličtinu vyučovať Američania. Títo však prichádzajú v podstate ➤

DUŠAN JAURA, vyštudoval teológiu na EBF UK a postgraduálne religionistiku na FF UK. Na Bilingválnom gymnáziu C. S. Lewisa pracuje od jeho založenia ako učiteľ a vedúci predmetovej komisie „Náboženstvo a etika". Rozhovor pripravila JANA HLATKÁ.

Dušan, ako si sa stal učiteľom? A prečo?

Keď som skončil štúdium teológie, stal som sa kazateľom v Žiline. Hľadal som však ešte nejakú výzvu mimo cirkvi, aby som zostal v kontakte so sekulárnym (necirkevným) prostredím. Rozmýšľal som nad dvoma možnosťami – nad väzením, alebo školou. Najprv som skúsil väznicu, nápravné zariadenie v Sučanoch, kde som prišiel aj s kamarátom, bývalým narkomanom, ale zistil som, že on je pre túto prácu povolanejší. Keď sa s väzňami rozprával, všetci boli ticho, lebo jeho skúsenosť im bola blízka. Riaditeľ väznice to okamžite pochopil a ponúkol mu prácu na plný úväzok. Ja som v tomto prostredí neuspel, tak som to vyskúšal v školstve. Páči sa mi tiež ten proces: Byť na ceste spolu s ľuďmi, ktorí majú otvorenú myseľ a sú hľadačmi, čo nemajú na všetko hotové odpovede...

Učil si na niekoľkých školách. Aký je rozdiel medzi „normálnymi", sekulárnymi školami a školou, ktorú zriadila cirkev?

Osobne delím školy inak: na dobré a zlé. Zažil som také aj onaké. Tie horšie sa väčšinou vyznačujú silnou byrokraciou, ktorá už v zárodkoch paralyzuje akýkoľvek pokus o inováciu. Forma je tam dôležitejšia ako obsah. Zažil som štátnu školu, kde riaditeľka dbala predovšetkým na to, aby učiteľ na hodinách spôsobne sedel na stoličke. A tých z nás, čo si občas sadli na katedru napomínala, že tým znevažujeme učiteľský úrad. Vyčerpala tým toľko energie, že na iné – oveľa dôležitejšie veci – jej už nezostalo síl. Trošku vyčerpala aj nás, mladších učiteľov a po čase sme sa obzreli po slobodnejšom prostredí. Ešte jeden nie práve šťastný príklad z nemenovanej cirkevnej školy (ten mám len sprostredkovaný): Stane sa, že študentka otehotnie. Žije však v prostredí, kde je dôležité predovšetkým to, ako veci vyzerajú a vie, že takéto niečo je pre imidž školy neprijateľné. Potichu ide na interrupciu a navonok všetko zostáva v poriadku... Tieto dve školy (štátna aj cirkevná) majú prekvapujúco veľa spoločných čŕt, forma je dôležitejšia ako podstata...

Mal som však česť pracovať niekoľko rokov paralelne na dvoch veľmi dobrých školách: na 1. súkromnom gymnáziu v Bratislave (súkromné a „sekulárne") a Bilingválnom gymnáziu C. S. Lewisa, ktoré zriadila Cirkev bratská. Dobré sú okrem iného aj preto, lebo manažment školy tvorivosť podporuje a nebrzdí nadmernou byrokraciou. Školy sú založené na základnej dôvere medzi vedením, učiteľmi a študentmi, čo uvoľňuje veľké množstvo entuziazmu a dobrých nápadov. Mimochodom, v histórii obidvoch škôl sa stalo, že študentka otehotnela a v obidvoch prípadoch našla podporné prostredie, ktoré jej pomohlo v tom, aby sa v neľahkej životnej situácii rozhodla si dieťa ponechať.

Čo konkrétne cirkevné školy odlišuje od „normálnych" škôl? Je to len vyučovaním náboženstva, resp. dôrazom na hodnoty, ktoré škola prezentuje? Ako do toho zapadá Bilingválne gymnázium C. S. Lewisa?

Môžem ilustrovať na príklade Bilingválneho gymnázia C. S. Lewisa, kde pracujem od jeho založenia pred šiestimi rokmi. Hovoríme, že sme ho postavili na troch pilieroch: dôraz kladieme (1) na medzinárodné prostredie, ktoré posilňuje bilingválnosť našej školy, (2) na excelentnosť vo vyučovaní (slovo, ktoré je z angličtiny nepreložiteľné – voľne „vysoký štandard") a (3) kresťanské biblické hodnoty. Čo to znamená prakticky? Napríklad sme vybudovali päťročné kurikulum predmetu „Náboženstvo a etika", ktorý má nadštandardnú dotáciu (2 hodiny týždenne počas celého štúdia), triedy sú delené na polovicu, čím je posilnená intenzita vzťahu medzi učiteľom a žiakom. Okrem toho kladieme veľký dôraz na neformálne vzdelávanie: na pravidelné teambuildingy (pre študentov, ale aj učiteľov), osobný mentoring, diskusné kluby a skupinky, rozvoj dobročinnosti, atď... Veľkou podporou v rozvoji školy pokračuje na str. 16

ako misionári, lebo na Slovensku žiadna škola bez vysokého školného alebo štedrých sponzorov nemôže zaplatiť Američanom tak, aby sa im sem oplatilo prísť. Sú to veľmi rôznorodí ľudia, ktorí napr. prerušia svoje štúdium a venujú rok života vyučovaniu ich materinského jazyka. Takýto postoj u neveriacich v dnešnom svete nájdeme asi sotva. Dôsledkom je, že EL patrí medzi najlepšie v Bratislave vo vyučovaní angličtiny a všeobecne sa poskytovaným vzdelaním drží na vysokej úrovni. Kvalita vyučovania je pritom pri výbere viac určujúca ako to, či je to štátna, súkromná alebo cirkevná škola. Dôkazom je, že prakticky všetci študenti tvrdia, že na EL išli práve kvôli jazykom.

Dalo by sa diskutovať o mnohých ďalších parametroch cirkevných škôl, ktoré ovplyvňujú jej fungovanie a nakoniec aj záujem o ňu, napr.: vzťah cirkvi/zboru ako zriaďovateľa so školou, spôsob financovania, zloženie učiteľského zboru, komunikácia s rodičmi atď. Problematika je široká, ale poskytnuté argumenty ukazujú, že pri správnom prístupe cirkevné školy prinášajú nezastupiteľný úžitok. ◻

je pre nás Združenie D3. Predmet *„Náboženstvo a etika"*, samozrejme, nemá na kresťanské hodnoty monopol, tie sú roztiahnuté „celoplošne". Naša škola je špecifická už tým, ako sme predmet nazvali: *„Náboženstvo a etika"*. V školskom systéme na Slovensku totiž stále panuje delenie na košiare *„Náboženstvo"* a *„Etika"*. Takéto uvažovanie je podľa nás umelé, lebo ľudí zbytočne oddeľuje múrom, za ktorým sa presviedčajú presvedčení a nedostatok komunikácie zosilňuje predsudky o tých, čo žijú z druhej strany múru. Navyše tak ako má etika svoje náboženské korene, podobne náboženstvo má svoj etický rozmer. Snažíme sa nerozdeľovať, ale spájať, nie „buď, alebo" ale skôr „halíkovské" „áno, ale aj..." Ak sa dobre pozerám, na Slovensku v školstve nič iné podobné neexistuje. Nie náhodou sa projekt takejto školy zrodil práve v prostredí bratislavského zboru na Cukrovej, ktorý je v komunikácii so sekulárnym človekom „v prvej línii". V ňom sa našli ľudia so spoločnou víziou, ktorí celé roky nesú projekt školy na svojich pleciach. Zbor, podobne ako škola, je akýmsi laboratóriom, v ktorom sa testuje komunikácia viery v spoločnosti, ktorá sa dynamicky mení a vyvíja. Jej miesto „na trhu" je nespochybniteľné.

Aké je podľa teba miesto cirkevných škôl vo vzdelávacom systéme na Slovensku?

Cirkevné školy majú v slovenskom vzdelávacom systéme svoje pevné miesto – je to dané už tým, že štruktúra našej krajiny sa zvykne označovať ako vysoko religiózna. Podľa nedávno uverejnených štatistík má Slovensko po Poľsku druhú najvyššiu návštevnosť kostolov v Európe. Inštitucionalizované náboženstvo teda predstavuje silu, ktorú treba brať vážne. To, že cirkev upiera svoj zrak na vzdelávanie, považujem za veľmi dobré strategické rozhodnutie, lebo tam prebieha zápas o to, ako to na Slovensku bude vyzerať v blízkej budúcnosti.

Na druhej strane treba povedať, že založiť školu je jedna vec a obsadiť ju kvalitnými učiteľmi vec druhá. Pred časom nás prišlo pozrieť zopár katolíckych kňazov, ktorí nám potvrdili, že ani pre takú veľkú cirkev to nie je jednoduché. Múry sa dajú vytiahnuť pomerne ľahko, oveľa ťažšie je zohnať správnych ľudí.

Poďme k študentom: Vidno na nich zmenu, keď končia školu? Má škola šancu ovplyvniť alebo zmeniť to, čo už vyformovala rodina a priatelia?

Nedávno sa naša škola zapojila do celoslovenského prieskumu, ktorý mapoval, v akých parametroch sa spoločnosť najvýraznejšie zmenila za posledné roky. Na prvom mieste vyšla rodina – čoraz viac sa atomizuje a „decentralizuje". Už dávno nestojí na „troch K" (nemecky „Kirche – Küche – Kindern", teda „kostol – kuchyňa – deti"): kuchyňu ako niekdajší symbolický stred rodiny vystriedali separované pracovné kúty, v ktorých si každý žije svojím vlastným viac či menej nezávislým životom. Napriek tomu má rodina ešte stále bezkonkurenčne najsilnejší vplyv na našich študentov.

A či sa menia naši študenti? Samozrejme. Vstupujú k nám ako pätnásťroční, odchádzajú ako dvadsaťroční. Menia sa fyzicky, mentálne, aj hodnotovo. Drvivá väčšina z nich nemá cirkevné pozadie a na školu sa prihlásili, lebo počuli, že poskytuje kvalitné vzdelávanie a pomerne bezpečné prostredie, v ktorom je vítaná rozmanitosť. Teší ma, že z času na čas som svedkom malých zázrakov – napr. sa stane, že študent, ktorý bol celé mesiace ba i roky apatický, sa odrazu prebudí. Niečo sa stane, otvoria sa mu nové horizonty, zhlboka sa nadýchne, začne myslieť a odrazu je plný nápadov, ako sa dajú veci meniť a robiť lepšie. V poslednom čase ma napr. teší skupina ľudí okolo školského časopisu *„HEY YOU"* – je až neuveriteľné, čo všetko robia: vydávajú kvalitný časopis, doučujú znevýhodnené deti z domova sociálnych služieb, zapájajú sa do brigád a úprav školského areálu, varia polievky pre bezdomovcov, jednoducho nie sú ľahostajní, a to je veľmi dobre. Alebo nedávno sa mi stalo, že som študentom dal za úlohu prečítať si evanjelium a napísať k nemu svoj komentár. Mnohí z nich ho čítali prvýkrát v živote. Ich práce boli väčšinou zaujímavé a fajn, ale keďže už bol neskorý večer, pomaly som pri nich zaspával. A potom prišla „šupa", ktorá ma načisto prebrala: študentka, u ktorej by som to rozhodne nečakal, napísala o svojom vzťahu k Bohu rečou prekvapivou a neortodoxnou a predsa až s geniálnou náboženskou intuíciou. To, čo napísala, malo množstvo gramatických chýb, ale znieslo by to porovnanie s veľkými španielskymi mystikmi stredoveku. To sú chvíle, pre ktoré sa oplatí byť učiteľom .

Má gymnázium perspektívu? Je záujem zo strany rodičov a študentov o štúdium?

V máji tohto roku sme v kostole Cirkvi Bratskej na Cukrovej slávnostne vyprevadili našich prvých maturantov (tzv. „Graduation Ceremony") Máme teda za sebou prvý päťročný cyklus a môžeme bilancovať, čo sa podarilo a čo nie. Z pohľadu úspešnosti prijatia na vysoké školy skončili veľmi dobre: Harvard, King's College v Londýne, či univerzita vo Viedni..., špičkové univerzity, na ktoré viacerí dostali plné štipendium nasvedčuje, že môžeme byť spokojní. Tieto výsledky, samozrejme, priťahujú rodičov a deti, ktorí majú záujem o kvalitnú angličtinu a neboja sa pracovať na svojom akademickom rozvoji. Ale to zďaleka nie je všetko. Pred pár týždňami som mal rozhovor s otcom našej potenciálnej študentky a pochopiteľne som sa snažil školu vykresliť v tých najlepších farbách. Začal som s tým, čo najviac zaujíma väčšinu rodičov – s kvalitou formálneho vzdelávania, úrovňou angličtiny, pokračoval som Harvardom a odrazu som si uvedomil, že ho to príliš nezaujíma. Po chvíli ma prerušil a spýtal sa, čo robíme pre študentov mimo vyučovania, ako vyzerá študentský život, neformálne aktivity, klubová činnosť, individuálna starostlivosť, nakoľko je škola bezpečným priestorom a pod...

Prekvapilo ma to a zároveň potešilo. Zrejme pochopil, že rozdeľovať vzdelávanie na „tvrdé fakty" a „mäkké hodnoty" nie je rozumné, pretože vzájomne sú úzko prepojené a výkon študenta úzko súvisí s tým, ako sa v danom prostredí cíti. ◻

SENIORI NA ORAVE

Text a foto: JANA ROJKOVÁ

Seniori sa vďaka organizovaným pobytom Cirkvi bratskej stretli toto leto po šiesty raz. Boli už na Šírave, v Račkovej doline, v Senci, na Orave a tento rok opäť na Orave, kde sa hotel Smrečina v Malej Lúčivnej na niekoľko dní naplnil vo všetkých 44 izbách.

Najskôr to boli len stretnutia, ktoré sa postupne zmenili na organizované konferencie.

Prvá bola pred dvoma rokmi na Zemplínskej Šírave s témou *Náš odkaz mladej generácii*. Tohtoročná sa niesla v duchu motta *Aká je dnešná mládež?*, s dovetkom *Mosty medzi generáciami*. Program zostavili Milo Kavický a Igor André. Témy mali nájsť mosty k mladej generácii, aby starší ľudia dokázali pochopiť, prečo majú mladí iné priority, aby sa snažili pochopiť ich iné prejavy, jednoducho, aby staršia generácia neodsudzovala, ale hľadala styčné body s mladými na spoločnej ceste s Bohom. *„Je úžasné, keď človek vidí, že Pán Boh príde medzi nás. Cítiť to v každom rozhovore, zdieľaní, keď ľudia odchádzajú ako keby nabili baterky. Ten spoločný týždeň akoby im dodal novej duchovnej sily, s ktorou vydržia až do ďalšieho roku. Aj zdravotné problémy ich trápia menej...,"* hovorí Milo Kavický. Na konferenciu prichádzajú nielen ľudia z Cirkvi bratskej, ale aj z iných denominácií z celého Slovenska – katolíci, evanjelici aj baptisti. Ako hovorí, stretnutie má význam, pretože sa ľudia dostanú bližšie k Bohu, aj k sebe... Ľudovít Fazekaš v kázni povedal, že ak dávame dôraz na formu a snažíme sa nájsť odpovede našimi myšlienkami a postupmi, nikdy nenájdeme cestu. Ak ale postavíme na prvé miesto v našich životoch Pána Boha, nájdeme aj možnosti pochopiť formy.

Dôchodcovia nad 80 rokov, ktorí kvôli rôznym postihnutiam ledva prejdú s barlami, sa vďaka konferenciám a pobytom, ktoré organizuje Cirkev bratská, dostanú na miesta, kam by už nevyšli. Keď organizovali výlet na Morské oko na východnom Slovensku, podarilo sa im vybaviť súhlas od štátnych lesov, že autobus môže vojsť do chránenej oblasti. Išlo o vysoko chránenú prírodnú rezerváciu... jeden z bratov sa v 80-tich rokoch prvýkrát plavil na lodi na Šírave. „Ale nie je to len o kopci, či o lodičke... na tej lodi sa spievalo, ľudia sa zdieľali, nachádzali cestu k sebe a cítili sme, že Pán Boh je medzi nami", uzatvára M. Kavický.

Otcom myšlienky pobytov je DUŠAN KINTLER. Práve on si všimol, že dnešní seniori, ktorí kedysi nadviazali mnohé vrúcne priateľstvá pri stavbe modlitební, časom kontakty na seba navzájom stratili... a pritom by sa radi stretávali.

Ako stretnutia vznikli?

Prvé stretnutie sme zorganizovali pred šiestimi rokmi v Račkovej doline, bolo nás asi štyridsať a vtedy bol s nami aj kazateľ František Ciesar. Mnohí z nás chceli, aby sme si to zopakovali, a tak sa zrodila tradícia. Organizovali sme stretnutia na jeseň, ale potom sme to zmenili na teplejší jún a seniori tieto relaxačné pobyty veľmi kvitujú. Povedali sme si, že keď je konferencia mládeže, prečo by ju nemohli mať aj seniori.

Aké to je byť otcom myšlienky, ktorá sa takto vryje ľuďom do srdca?

Som rad, že mnohí ju prijali za svoju. Možno by som mohol byť pyšný..., ale viem, že to bola myšlienka inšpirovaná Pánom Bohom a len preto prináša požehnanie a ovocie.

SENIORI O KONFERENCII

Keby nebolo takejto konferencie, možno by sme sa s niektorými z nás už vôbec nestretli. Ľudia zo západu sa nemajú možnosť stretať s bratmi a sestrami z východu... vidieť tie objatia je nádherné. Vnímam to každý rok ako veľkú Božiu výsadu. Minulý rok bol medzi nami posledný krát brat Ondrej Evin a nikto nepredpokladal, že sa už viac nestretneme... možno aj tí, čo sme tu tento rok, sa už o rok nestretneme v takomto zložení, alebo tak, ako si to teraz želáme. Nevieme, čo bude zajtra. Zbližujeme sa po duchovnej stránke a pookrievame i po stránke fyzickej, ale čo je najdôležitejšie, keď sme spolu, načerpávame z Božej energie. Nesieme bremená jedni druhých a navzájom si robíme barličky... je to veľká Božia výsada.

Základateľ tradície Dušan Kintler so seniorkami

Rád si spomínam na jedno zo stretnutí dvoch bratov, ktorí sa na konferencii po rokoch zmierili. Nemohli sa stretnúť, lebo bývali od seba ďaleko... a tak došlo k stretnutiu a odpusteniu práve na pobyte. K odpusteniu došlo po mnohých rokoch neporozumenia... pobytu o rok sa už jeden z nich nedožil, Pán Boh ho povolal. Zvláštne Božie riadenie...

Páči sa mi tu skoro všetko, má to svoj význam a zmysel. Schádzame sa niekoľko rokov, poznáme sa viac i menej. Obecenstvo je úžasná vec. Štýl, spôsob a program je skvele prispôsobený nám starým ľuďom, a to je jedinečné. Môžem to len odporučiť.

60 MILIÓNOV ČÍŇANOV V TAJNEJ CIRKVI

Na konferencii vystúpil misionár Roger Weil z Anglicka, ktorý slúži v Číne. (Niektoré myšlienky z jeho vystúpenia prinášame na str. 19)

Podľa organizátora MILA KAVICKÉHO bola jeho prednáška inšpirujúca, až šokujúca. Príjemne.

Prekvapuje vás to veľké číslo?

Je to obrovské číslo. Oficiálnu cirkev sa čínsky štát snaží mať pod patronátom a kontrolovať. Cirkev, o ktorej hovorím, sa stretáva ilegálne v bytoch a domoch. Toto obrovské číslo takto narástlo z dvoch miliónov v priebehu desiatich rokov.

Ohromujúce – prečo je v Číne taký rozmach?

Je to naozaj neuveriteľné, ale mladá generácia Číňanov sa pripravuje na misiu v arabskom svete... veľmi silný moment pre mňa z celej konferencie. My, čo sme kedysi žili v socialistickom zriadení, sme západu závideli ako je im ľahko byť kresťanmi, keď majú všetky možnosti, môžu cestovať, majú slobodu... dnes sme pochopili, že je možno ľahšie byť kresťanom v socializme ako v kapitalizme. Kedysi boli ťahúňom misií ľudia na západe, dnes sú v popredí nové sily z Číny a Južnej Kórei, kde je možno až polovica obyvateľov kresťanmi, čo je paradox oproti severnej Kórei. A tieto veľké veci sa dejú v ostatných desiatich rokoch. ■

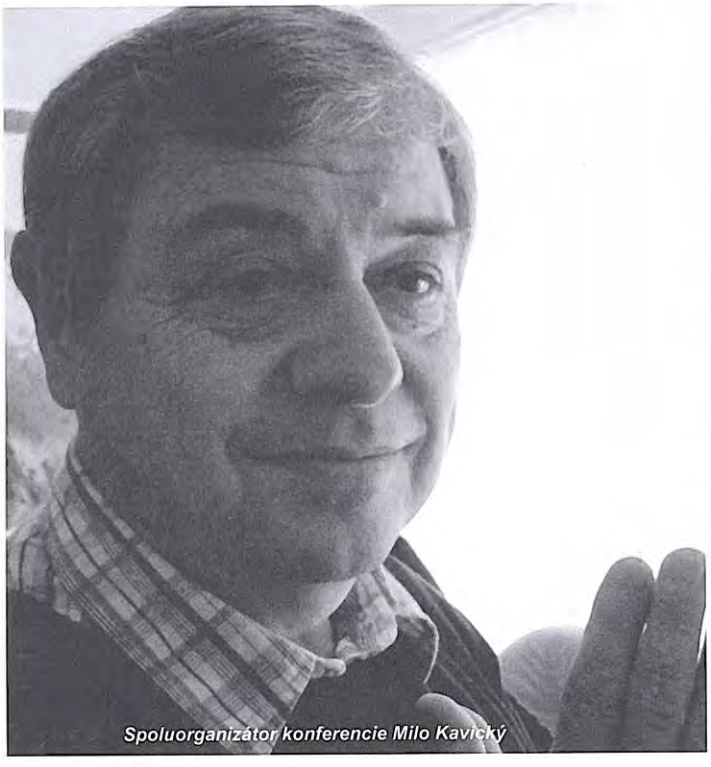
Spoluorganizátor konferencie Milo Kavický

Roger Weil a Štefan Markuš.

O MISII V ČÍNE

ROGER WEIL (Bromley, Veľká Británia)
na Konferencii seniorov, Orava 2009.

Vystúpenie Rogera Weila na konferencii, prekladal Štefan Markuš.

1. Pán Boh panuje nad osudmi národov sveta

Keď kráľ Nabúkadnecar demonštroval svoju veľmocenskú silu, Hospodin cez ústa proroka mu povedal: *„Vyženú ťa spomedzi ľudí... kým nepoznáš, že Najvyšší je vládcom v kráľovstve človeka a že ho dáva, komu len chce"*. (Dan 4, 29).

V priebehu života mojej generácie sa rozpadlo Britské koloniálne impérium. Roku 1990 skolabovala Sovietska nadvláda. 19 republík bývalého Sovietskeho zväzu spolu so satelitmi komunistického impéria (bývalé Československo, bolo jeho súčasťou) sa pridalo k inej svetovej mocnosti. Toho času sme svedkami, ako sa vzmáha Čína a stáva sa novou ekonomickou veľmocou, už schopnou konkurovať Spojeným štátom. Ako kresťania však veríme, že Pán Boh kontroluje vývoj týchto udalostí a nie človek.

2. Čínska cirkev prešla obdobím veľkého utrpenia

Spomeňme si na duchovný princíp, ktorým sa riadi rast Božieho kráľovstva. Formuloval ho sám Pán Ježiš: *„Amen, amen, hovorím vám: Ak pšeničné zrno, ktoré padne do zeme, neodumrie, zostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu."* (Jn 12, 24).

Počas Kultúrnej revolúcie v rokoch 1966–1976, keď bol v Číne pri moci Mao Tse Tung, všetky cirkvi boli buď zatvorené, alebo zničené. Mao nechal Biblie verejne spaľovať a tisíce veriacich buď popravil, alebo uväznil v pracovných táboroch. Čínska kresťanská cirkev zdanlivo prestala existovať, zmizla z tváre zeme. Komunistická moc triumfovala! Avšak, po smrti Maa sa objavil nový vodca krajiny, Deng Xiao Ping, tvorca čínskeho ekonomického zázraku, ktorý začal uplatňovať inú politiku a zaviedol novú prax pre regulovanie života cirkví. Roku 1978 sa dvere kostolov opäť otvorili a tisíce kresťanov boli z väzníc a pracovných táborov prepustení. Veriaci, ktorí sa dovtedy tajne schádzali v malých skupinách, začali otvorene a smelo svedčiť o Kristovi. Čínska cirkev, o ktorej sme si všetci mysleli, že je mŕtva a pochovaná, mysteriózne povstala k životu, presne tak, ako to predpovedal Pán Ježiš. Z utrpenia a smrti sa zrodil nový duchovný život.

3. Čínska kresťanská cirkev rastie rýchlejšie ako akákoľvek iná cirkev vo svete

Na základe najlepších odhadov v roku 1950 bolo v Číne približne 1,8 milióna veriacich. Boli to práve roky, keď Mao začal svoj útok na cirkev. V súčasnosti predpokladáme, že v Číne žije asi 70–80 miliónov protestantských kresťanov. Existuje 17 miliónov duší, ktorí sa prihlásili ku vládou registrovanej cirkvi a približne 60 miliónov veriacich, ktorí navštevujú tzv. nezávislé kresťanské spoločenstvá v bytoch (House Church). Táto skutočnosť vypovedá o tom, že od roku 1978, v priebehu tridsiatich rokov, protestantská cirkev v Číne narástla o 75 miliónov veriacich. Ak by tento odhad aj nebol najpresnejší, i tak možno vyhlásiť, že gradient rastu cirkvi v Číne je fenomenálny. Prílev veriacich v tejto časti sveta je v celej histórii cirkvi najrýchlejší – a neprestajne sa zrýchľuje, napriek snahe komunistickej vlády tento trend brzdiť. Nie sme ďaleko od času, keď Čína začne vysielať misionárov do ostatného sveta, podobne ako Južná Kórea, ktorá tak činí už niekoľko rokov. Čínska cirkev má misionársku víziu evanjelizovať moslimský svet, čo je nespochybniteľne úžasný projekt. Či bude reálny, ukáže budúcnosť.

Modlime sa, aby sám Pán Boh vyzbrojil našich čínskych bratov a sestry pre uskutočnenie Jeho zámerov pre svet v časoch pred nami. ◘

JÁN ŠKOLNÍK

7. 4. 1887–18. 1. 1976

Pripravil JOZEF UHLÍK

Ján Školník patril k významným pracovníkom prvej generácie prebudeneckého hnutia na Slovensku. Narodil sa v Nyíregyháze ako posledné dieťa v mnohodetnej roľníckej rodine. Vychodil šesť tried ľudovej školy a potom začal pomáhať rodičom na gazdovstve. Jeho roľnícke poslanie sa ale nenaplnilo. V roku 1908 sa začalo v oblasti Nyíregyházy duchovné prebudenie, ktoré prišli podporiť aj bratia zo Slovenska – Samuel Činčurák, Ján Roháček, Ján Chorvát a prof. Jozef Roháček. Roku 1911 sa po jednej kázni Jána Chorváta obrátil k Bohu. Znamenalo to prevratnú zmenu jeho dovtedajšieho života. V roku 1914 sa oženil s Annou Mihályovou, ale začiatkom roku 1915 musel narukovať a poslali ho na východný front. Vzápätí padol do ruského zajatia a vstúpil do tvoriacich sa československých légií. Po strastiplnej ceste Ruskom sa po skončení vojny vrátil loďou cez Vladivostok a Panamu do Európy. Roku 1920 však už jeho vlasť ako Rakúsko-Uhorsko neexistovala a v Maďarsku ho ako legionára považovali za vlastizradcu, takže sa nemohol vrátiť k svojej rodine do Nyíregyházy, ale usadil sa v novovzniknutej ČSR v Bratislave. Až v roku 1924 mohol svoju rodinu navštíviť a zariadiť jej presídlenie na Slovensko. Syna Janka videl prvýkrát ako deväťročného. Na Slovensku sa potom narodili ešte deti Zuzana, Július a Anna. V Bratislave Ján Školník vyhľadal komunitu kresťanov, ktorí sa stretávali u Kinclovcov. Spolu s ďalšími rodákmi z Nyíregyházy, ktorí sa hneď po prvej svetovej vojne presťahovali na Slovensko, Chalúpkovcami, Frčkovcami a Hurajovcami v roku 1927 založili odbočku Modrého kríža (MK) v Bratislave. Až do zániku MK bol Ján Školník predsedom a dušou jeho bratislavskej odbočky. V roku 1935 založil MK v Bratislave pod jeho vedením vydavateľstvo *Svetlo*, v ktorom vyšlo viacero publikácií s duchovným obsahom. Napriek tomu, že sa mu nedostalo vyššieho vzdelania, túžil po vedomostiach a vzdelával sa po príchode na Slovensko v malej duchovnej skupine pod vedením prof. Roháčka, kde okrem misijnej práce sa učil aj slovenský jazyk, pravopis a vlastivedu. Bol znalcom a milovníkom Biblie. Za svoj život ju prečítal šesťdesiatkrát. Mal úprimné vzťahy s bratmi z mnohých cirkví a jeho srdcovou záležitosťou boli medzidenominačné aliančné týždne modlitieb. Rozširoval kresťanskú literatúru a časopisy a žil bohatým hudobným životom, podporoval najmä mládež v oblasti duchovného spevu. Ján Školník bol jedným z tých bratov, ktorí sa zúčastnili na rokovaniach s Jednotou českobratskou o pričlenení MK v Bratislave k jej zboru. Po vstupe do Jednoty českobratskej bol viackrát zvolený za člena staršovstva. Pravidelne slúžil Božím slovom na zborových stretnutiach. Aj vo vyššom veku mal vždy blízky vzťah k mládeži. Snažil sa jej rozumieť, a preto ešte aj vo vysokom veku pravidelne navštevoval jej stretnutia a tešil sa z jej duchovného rastu. ◻

MOJE VYJITJA NA VOJNU, NA VOJNE I V RUSKOM ZAJATÍ

(Zo zápiskov Jána Školníka z 15-dňového vojnového ťaženia Rakúsko-Uhorska na východnom fronte, počas ktorého päťkrát vystrelil. Úryvok uvádzame v pôvodnej originálnej jazykovej verzii, pretože ide o vzácny dokument. Nebolo bežné, aby si obyčajní vojaci robili vojnové zápisky).

28. apríla 1915 som šól z domu, 29. apríla ma už položili do marškompánie a 30. apríla sme už išli do Tarjánu, kde nás na druhý deň poobliekali a 7. mája poobede o 5. hodine sme sadli na mašinu a o desiatej sme došli do Turky v noci, kde nás hneď vzali na koče a tak nás viezli do Obertina. Tam sme už počuli aj videli naše delá strieľať, stadiaľ nás zaviezli do jednej hory neďaleko bojišťa tam sme si políhali, strieľať sme už celý deň počuli, z dela ponad nás strieľali. Večer nám bol rozkaz pušky nabiť a tak nás už potom šikovali niďaleko hory, kde nám bol rozkaz kopať výkopky, celú noc sme kopali ráno sme prestali a sme oddychovali. Bolo to 11. mája okolo 8 hodin ráno začali už na nás strieľať z dela a tak za 2 hodiny to pred nás to za nás bili sa granáty šrapnele niďaleko pred nami zasek stál veliký boj medzi našimi a medzi Rusmi, keď okolo obedu začali naši curuk, tak aj my sme vybehli z našich výkopiek a kerý kde vedel tam utekal. Ja som bežal do jednej hory, ale granáty len tak bili to za nás to pred nás, sme zabehli za horu, kde nás zastavili a pomiešaných nás potom na jednu kraj horu osadili do dekungov. Predvečerom sa ukázali pred nami kozáci, na ktorých som aj ja dve guľky vystrelil, ked ale potom zasek začali púšťať na nás z diel len tak práskali sa stromy. Noc sme mali tichú, na druhý deň zase Rusi nestrieľali, tak nás pozberali a nás odviezť chceli k nášmu regimentu. Ale večer sme sa zobrali všetci a sme šli nazadok celú noc keď ráno sme niďaleko Turky zase sa osadili do jedných dávnejšie vykopaných výkopiek, keď ale okolo obeda odo mňa na pravý bok začali strieľať na nás Rusi potom že ako nie, iba sme to zvedeli, že na nás začali strieľať zo zadku my sme chceli ujsť, ale nás nepustili oficieri. Pred nami sme nevi-

deli nikoho, keď naraz začali potom na nás z boku strieľať z mašingverov, tak sme sa potom len dobre poutulovali do dekungu, tam som ja vystrelil tri guľky a druhých päť som si pripravil, keď ale vtedy už postrieľaní naši oficieri, kerí poranení začali vytrčať biele ručníčke a nedali nám strieľať, tak sme padli do zajatia, náš feldvébel poranený nás prosil, že by sme ho nenahali, tí Rusi sa hneď ukazovali dobrými, tak nám ho dovolili niesť, keď ale sme zunovali, tak sme ho museli nechať, lebo nám sa trebalo ponáhľať, vraveli nám Rusi. Bolo to 13. mája 1915, to stúpenia nášho Pána Ježiša do neba bol vtedy keď som padol do rúk našeho nepriateľa okolo mňa samí neznami i naši ľudia (**v tento deň sa Jánovi Školníkovi narodil syn Janko, ale on, samozrejme, o tom nevedel pozn. J.U.**). Na všetko som hútal, ale na to, že ja padnem do zajatia na to najmenej. Nás bolo len okolo 20 človekov nás šikovali potom po tom fronte, kde bola streľba, tam som videl ni jedného ako stál vo svojej výkopke a guľa ho trafila. Ani si neľahol, ani pušku nepustil tak stál tam zomretý aj náš oberlojtnant, čo nám bol kompánie komendáš aj ten veľmi poranený tam ležal. Ráno bol piatok 14. mája stál som a pozeral som sa ach ale to bol smutný pohľad vidieť tam okolo seba mnoho a mnoho ľudí. Tak hneď som sa pustil hľadať akýchsi známych videl som tam hneď takých kerí odprvu boli na vojne potom takí čo boli už aj zranení a znovu boli vyšli na vojnu a tam som našiel potom viac známych. Tam bol Pišta Dobróskych, Jozef Garaj, Ondrej Garaj z Henželských Gerbárov z fizelských aj skoro zo všetkých sálašov mnoho známych, ai brat Ondrej Greksa ktorému som sa ver zradoval. Hneď som sa spytoval, že ako sa má ale on zle vyzeral, lebo on nemal nič so sebou len čo bolo na ňom a druhô mu všetko tam zostalo na bojišti. Ja som mal so sebou ešte aj chlieb aj slaninu, tak som mu hneď ponúkol, tak sme po kuse tam jedli, keď nás potom ale začali stavať do radu po štyroch a tak tam sme dostali aj po jednej pol čiapke čiernie sucháre, ktoré ja som nechcel ani vziať že my to tam nezjeme a potom nás aj čítali tak hneď vraveli potom že nás je dvatisíc a štyristo. ◻

Ján Školník s manželkou

PRIVÍTANIE LEVIČANOV

V roku 1947 sa z Nyíregyházy v Maďarsku presídlil na Slovensko do okolia Levíc slovenský metodistický zbor na čele s kazateľom J. O. Markušom. JÁN ŠKOLNÍK *ich privítal v časopise* Cestou svetla *týmito slovami:*

Vítame našich drahých bratov a sestry z Maďarska!

Pre mňa, ale aj pre všetkých ostatných, ktorí sme po prvej svetovej vojne opustili Maďarsko a prišli na naše drahé Slovensko, je táto chvíľa preniknutá veľkou radosťou, pretože naši rodáci z Maďarska sa vrátili domov. Vítame vás nielen preto, že ste nám rodnými bratmi, ale zvlášť preto, že sme si blízki duchovne, úzko spojení zväzkom lásky Božej. Nemôžem pri vašom návrate nespomenúť slová prekrásneho 126. žalmu:„Keď zase viedol Hospodin zajatých Siona, bolo nám to tak, ako keby sa nám bolo snívalo. Vtedy boli naše ústa naplnené smiechom a náš jazyk plesaním. Vtedy povedali medzi národmi: Veľké veci učinil s nimi Hospodin!"

Pán Boh s vami učinil veľké veci. Ale väčšie veci nad to uvidíte, povedal Pán Ježiš učeníkom, keď v neho uverili. Áno, aj my dnes túžime, aby nám Pán dal vidieť tie „väčšie veci" v kráľovstve Božom v našom národe i skrze váš príchod. Modlíme sa, aby vás Pán požehnal a učinil požehnaním pre celý národ, aby ste posilnili spoločenstvo verných v Pánu Ježišovi a pomohli nám niesť svedectvo o Božej láske a milosti našej cirkvi i všetkým blížnym, aby sme nakoniec mohli radostne potvrdiť: Áno, veľké veci učinil s nami Hospodin a preto sme sa veselili.

Viem si predstaviť ten boj, ktorý ste v sebe zvádzali, keď prišla výzva na presídlenie. Zanechať domy a polia skropené potom z ťažkej práce generácií predkov a ísť do neistoty? Je to vôľa Božia? Mnohokrát ste predkladali túto otázku na modlitbách Pánovi, kým ste obdržali vnútornú istotu, že máte vstať a ísť. Aká to bezpečnosť a istota pre život, keď sa môžeme rozhodovať na modlitbách!

Čaká vás teraz v novom domove veľa práce. Najprv, pravda, tej o každodenný chlieb, ale aj tej druhej, aby ste rástli vo viere. Pán Boh tu má iste pre vás veľké poslanie, ale len vtedy ho naplníte, keď sa postavíte tam, kde vás On chce mať. A tak, ako ste si vybojovali na modlitbách svoje rozhodnutie pre návrat, tak si vybojujte aj rozhodnutie, kde sa zapojiť do práce v kráľovstve Božom. Aby ste sa ocitli v tej práci, ktorá je vášmu charakteru najbližšia, a ktorú vám Pán dáva ako poslanie.

Vítame vás teda ešte raz a prajeme vám hojnosť Božej milosti – Vašim rodinám, Vašej mládeži i starým. Od ľudí mnoho neočakávajte, zato od Pána všetko – On vás nesklame. ◻

Je spev len príjemnou vatou, do ktorej akosi zo zvyku obaľujeme hovorené výklady Písma, len akousi prestávkou na oddych pri vážnom slove, alebo je spev na bohoslužbách a v živote kresťanov rovnocennou súčasťou hovoreného slova a prejavom živej viery? V Dialógu (8/2008) sme už túto tému čiastočne otvorili. V nasledujúcich jesenných číslach sa chceme venovať tejto problematike detailnejšie s úsilím reflektovať pestrú situáciu na Slovensku. Dotkneme sa komplexnej a najmä chúlostivej témy, ktorá môže eskalovať emócie. No nie to je našim cieľom. Skôr tu vidíme dobrú príležitosť k dialógu o „dilemách ukrytých v tónoch", aby cirkev bola nevestou krásnou, nemajúcou vrásky. Aby aj svet zatúžil podísť bližšie a uzrieť jej krásu. Leto bude plné táborov, brigád, misijných stretnutí, ktorých nedeliteľnou súčasťou sú spevy a piesne. Aj preto prvú časť cyklu úvah Tibora Máhrika uverejňujeme ešte pred letnou prestávkou vo vydávaní Dialógu. Vnímajte trochu pozornejšie piesne a hudbu, s ktorou sa budete stretávať a napíšte nám o piesňovej časti v živote týchto podujatí. Vaše podnety a názory poskytneme autorovi do záverečnej (novembrovej) úvahy.

SMRŤ ZAŽIVA

TIBOR MÁHRIK
(Zakladateľ a niekoľkoročný dirigent celoslovenského spevokolu EBEN EZER, istý čas viedol chválospevovú skupinu v CB Levice. Tri mesiace slúžil ako riaditeľ hudby v zbore High Kirk Ballymena v Severnom Írsku.)

K najobľúbenejším seminárom a workshopom na festivaloch a konferenciách mládeže v posledných rokoch patrí – „uctievanie" alebo „vedenie chvál". Myšlienka, že pod uctievaním nemožno vnímať len spev, ale celý život človeka, je dnes oveľa viac osvojená medzi mladými ako to bolo v 90. rokoch, ale niektoré nebiblické názory o chválach naďalej pretrvávajú medzi tými, ktorí chcú tlieskať s nadšením Ježišovi a spievať vášnivo na Jeho slávu do vyschnutia svojho hlasu. Na druhej strane je veľa príkladov kostolov, kde sa síce spievajú teologicky precízne a poeticky bohaté piesne, ale akosi mŕtvo, bez života. A čo najhoršie – bez mladých.

Katolícka i reformovaná cirkev v celosvetovom meradle pocítila „boom" nových hudobných foriem a dôrazov na „chvály a uctievanie", ktoré v slovenskom prostredí prijala najmä mladá generácia. Protagonisti súčasných trendov tvrdia, že píšťalový organ a slávnostný miešaný zbor nikdy neoslovia dnešných ľudí, zatiaľ čo zástancovia tradícií s túžbou dosiahnuť „vyššiu kultúru" sa zase pohrdlivo pozerajú na „nízke umenie" súčasnej pop-kultúry McDonaldovskej generácie. Oba tábory sú definované, vojna sa začala. Vojnovým poľom je cirkev. Ukazuje sa, že nemá ísť o to, na ktorej strane je pravda. Tá zvyčajne nie je úplne na žiadnej z nich. V takejto polemike treba zvoliť iný zorný uhol a o ten nám pôjde. Otázka duchovného spevu a hudby sa totiž dotýka všetkých, ktorí si o sebe myslia, že sú kresťania. Rovnako naliehavá je teologická ako estetická, či praktická stránka toho čo a ako spievame. Pokúsme sa preto spoločne hľadať principiálne východiská k tejto téme.

Historik T. McKibbens tvrdí: *Pokiaľ Baptistické piesne z obdobia 1784–1807 boli evidentne teocentrické, neskoršie spevníky (najmä z 19. storočia) sú antropocentrické s dôrazom na drámu spásy, viac z pohľadu ľudskej reakcie a prežívania, než Božej iniciatívy. 70. a 80. roky minulého storočia už boli poznačené zápasom o autentičnosť a relevantnosť, v mene ktorých systematické štúdium Písma začalo byť vytláčané homiletickými diskusiami.* (homiletika = vykladanie náboženských textov) *Postupne sa začala vytrácať z bohoslužieb dôstojnosť, či úcta alebo zážitok bázne. Spoločné modlitby stratili na hĺbke, hudba „štýlu mantry" začala fascinovať evanjelikálne kruhy. Namiesto*

kazateľov kurz nabrali „komunikátori", namiesto autorít vodcov prišla „služba facilitátorov". Povrchnosť a „show biznis" a pragmatizmus sveta postupne prenikol do zborov. Drvivá väčšina bohoslužieb súčasných spoločenstiev je modelovaná „seeker-sensitive" filozofiou (t. j. všetko na bohoslužbách zorganizovať tak, aby to bolo prijateľné z pohľadu nových ľudí, ktorí prvýkrát prišli do cirkvi). Namiesto toho, aby uctievanie a chvály „robilo" celé spoločenstvo, došlo k posunu vo vnímaní, keď „worship" (t. j. vzdávanie chvál, uctievanie) je niečo, čo niektorí ľudia robia ***pre*** *spoločenstvo. Z uctievania a chvál ako životného štýlu sa stal časový úsek v nedeľu ráno pred kázňou...* Toľko pohľad do anglosaského sveta.

Ako je to na Slovensku?

Nedávno som bol na pohrebe. Obrad bol rímsko-katolícky. Z prítomných 50 ľudí sporadicky spievalo asi 5. Počuť bolo len jedného – kantora. Na mnohých svadbách je situácia podobná. V protestantských kostoloch väčších miest je situácia taktiež zúfalá. „Ťahajú" len dôchodcovia. Kde sú tie časy, keď sa pavlače otriasali od mohutného spevu nadšených kresťanov? Už ani *Prepevný hrad* nerozozvučí vášeň v srdciach ľudí. Vari iba na dedinách, ktoré spočítame prstami dvoch rúk. Aj farári výrazne poľavili v speve. Zažil som bohoslužby, na ktorých slúžiaci brat dokázal celú liturgiu zaspievať o poltón nižšie, čo zjavne neprekážalo ani jemu, ani organistovi – a obávam sa, že ani drvivej väčšine z 200 prítomných. Závan hudobnej smrti obchádza aj evanjelikálne spoločenstvá. Spevy duchovných piesní aj tam strácajú na sile, výraze a kvalite. Pri speve sa sedí, spieva sa komótne, mdlo, bez nasadenia a oduševnenia. Nazvime to pravdivo – prispato. Anglosaské „seeker sensitive" dôrazy v cirkevných zboroch u nás nedosiahli také rozmery a intenzitu, ako mnohé spoločenstvá za oceánom. Asi preto, že sme konzervatívnejší, ťažkopádnejší a najmä akcie neschopnejší na cirkevnej pôde. Ani módne dôrazy na „chvály a uctievanie" a „duchovný tanec" sa na Slovensku neuchytili. Výnimkou sú niektoré zbory Apoštolskej cirkvi a zopár letnične orientovaných nezávislých zborov. Tieto dôrazy a trendy našli z pochopiteľných dôvodov živnú pôdu na koncertoch modlitieb a chvál a tiež na „open air" festivaloch, ktoré dnes organizujú mladí takmer po celom Slovensku.

Nechajme nateraz festivaly a koncerty chvál stranou. Čo má cirkev robiť? Máme sa snažiť o kvalitný liturgický spev v zboroch? Ako? Čo sme v tom ochotní podstúpiť? Do akej miery je dôležitá hudobná stránka doprovodu k spoločnému spevu? Odpovede v kresťanských kruhoch nebudú jednoznačné. Niektorí budú argumentovať textami zo Starej zmluvy, ktoré budú potvrdzovať mimoriadny význam hudby v živote Božieho ľudu v spojení práve s uctievaním pri speve (1Krn 6, 32; 2Krn 23, 18). Hudba bola dôležitou súčasťou Hebrejskej kultúry a ostala ňou dodnes. Z druhého tábora sa ozvú hlasy s arzenálom textov z Novej zmluvy, poukazujúc na to, že dôležitejšie ako spievanie je kázanie a modlitby. Širšie chápanie významu slova „uctievanie Hospodina" ako životného štýlu následne posunie cirkevnú prax až do takej podoby, že v dome sa zíde skupinka k štúdiu Písma, ale stretnutie prebehne bez spoločného spevu. Modlitebníci sa zídu k modlitbám, ale bez spoločného spevu. Načo aj, keď v Kristovi máme slobodu spievať aj nespievať a v prvej cirkvi boli modlitby a kázanie predsa prioritnejšie než spev (Sk 6, 2).

Sila duchovna v piesni

Dajme však dobrý pozor. Texty Novej zmluvy nijako neznižujú význam a miesto spevu v liturgii ako aj v duchovnom živote jednotlivca. Pavol píše kresťanom do Efezu naliehavú prosbu, aby sa neopíjali vínom, ale radšej sa nechali „doplňovať Duchom" (Ef 5, 15–21), pretože práve to je esenciálne pre zdravý duchovný život. Duchom Božím plnený človek spieva žalmy, piesne, tvorí hudbu v srdci, ale prihovára sa aj druhým, vzdáva vďaky Bohu... Štruktúra textu umožňuje výklad a porozumenie v takom zmysle, že pri speve piesní, tvorbe hudby a v reči k iným ako i pri vzdávaní vďaky Bohu človek zažíva hlboké spoločenstvo s Bohom skrze Ducha svätého, ktorý je agentom procesu naplňovania, nie jeho obsahom. Podobne do Kolos píše o prebývaní slova Kristovho v živote kresťana, ktoré sa opäť prejaví v speve duchovných piesní a žalmov (Kol 3, 16). Písmo je tu jednoznačné – ak si človek vypije víno, bude to mať konzekvencie pre jeho správanie. Analogicky – ak niekto je plnený Kristom, isté veci sa prirodzene a spontánne objavia v jeho živote. K takým nevyhnutnostiam patrí aj spev. Pri dobrom duchovnom i biologickom zdraví je spev „dravý". Vášnivý. Človek pri ňom prežije dotyk neviditeľnej ruky Pánovej. Slabý spev a mdlé uctievanie sa tak stáva identifikátorom duchovného problému spoločenstva. História cirkvi dokazuje jednoznačnú spojitosť medzi duchovným prebudením a tvorbou duchovných piesní, ktoré sa spievali takmer všade a najmä – s vášnivým srdcom. Explózia Lutherových piesní v Nemecku, reformácia v Čechách, duchovné prebudenie Modrého kríža na Slovensku, súčasné hnutie Taizé sú len niektoré príklady z mnohých.

Osobné nasadenie a dynamický spev na spoločných zhromaždeniach posilňuje a buduje vieru tých, čo spievajú i tých, čo počúvajú, keď spievať nemôžu. Kvalitná hudba a spev nie sú nepriatelia viery, ani konkurenti výkladu Písma, ale motory, ktoré potiahnu ľudí k akcieschopnosti. Poznajú to športovci, vojaci všetkých armád, zažili to politickí väzni v gulagoch. V hudbe je úžasná sila. Tam, kde vášnivej hudby niet, čosi kľúčové v duchovnom živote chýba. Zbor je nemocný, paralyzovaný. S tým treba niečo robiť. A keďže ryba smrdí od hlavy, prví sa proaktívne k spevu musia postaviť kazatelia. Ak sami nedokážu učiť a viesť spev ľudu, ktorí učia Božiemu slovu, riešením môže byť ustanovenie toho najlepšieho a najschopnejšieho v spoločenstve, aby sa tejto služby ujal. Pritom platí, že tak, ako sa kazatelia a farári majú neustále vzdelávať, tak aj tí, ktorí zodpovedajú za oblasť spevu a hudby. Vzdelávať sa však budú len tí, ktorí niekde v sebe pripustia, že sa vzdelávať potrebujú. Podobne aj zbor len vtedy prijme vedenie v oblasti spoločného spevu a hudby, ak najskôr pripustí, že niečo také vôbec potrebuje, že spieva biedne a potrebuje sa zlepšiť. A práve problematike „worship leadrov" sa budeme venovať nabudúce.

ZO SPEVNÍKOVEJ KOMISIE CIRKVI BRATSKEJ

MILICA KAILINGOVÁ
(predsedníčka odboru pre duchovnú hudbu a spev)

Kresťanský spevník (KS), ktorý používame na bohoslužbách CB, bol vydaný v roku 1969. Znamená to, že z neho spievame už 40 rokov. Tvorbe spevníka sa venovala skupina vzácnych mužov a žien, ktorej dušou a koordinátorom spolupráce bol Ján Rosa. Pracovali na ňom 15 rokov a vytvorili vo svojej dobe dielo veľkej hodnoty.

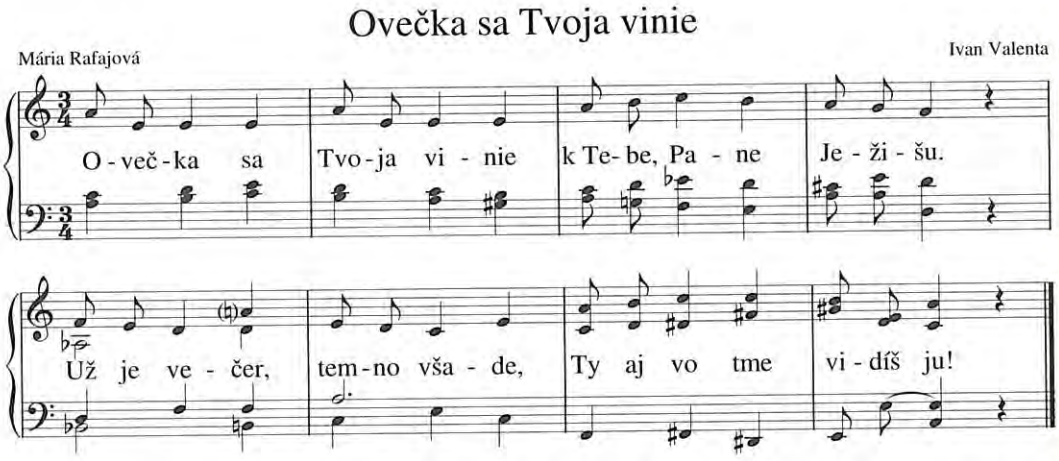

2. Ďakujem Ti, že si chodil
so mnou celučičký deň.
Len sa bojím, že si nemal
zo mňa vždycky radosť len.

3. Veľmi prosím, odpusti mi,
len tak budem dobre spať.
Veď Ty vieš, že milujem Ťa,
vieš, že chcem Ťa poslúchať!

Autorkou textu je Marie Rafajová, autorom hudby Ivan Valenta, ktorý na spolupráci s ňou spomína v rubrike *Osobnosti*. (Dialóg 3/2009)

Chceme zodpovedne nadviazať na ich prácu. Už niekoľko rokov vnímame potrebu revízie KS a jeho nového vydania. S týmto postojom sa stotožnila aj Konferencia CB 2008, ktorá prijala uznesenie o potrebe vytvoriť nový spevník CB a poverila Odbor pre duchovnú hudbu a spev (ODHaS), aby pripravil koncepciu práce na ňom. V rámci odboru vznikla Spevníková pracovná skupina v zložení Dagmar Danelová, Ewald Danel, Milica Kailingová, Jozef Kušnierik, Daniel Matej, Jana Nagajová a Ivan Valenta.

Táto skupina rozbehla 1. etapu práce, a to analýzu KS. Pretože nám záleží na tom, aby sme reflektovali skúsenosti používateľov KS, vyzvali sme jednotlivé zbory CB k spolupráci. Požiadali sme ich o zaslanie štatistiky používaných piesní na nedeľných dopoludňajších bohoslužbách. Sme vďační za spracované materiály, ktoré sme dostali z Bardejova, Bratislavy, Hermanoviec, Košíc, Levíc, Michaloviec, Prešova, Starej Turej. Žilina svoj prehľad spracúva.

Na náš podnet (a napokon i na diskusiu v Dialógu o hudbe) reagovali aj viacerí jednotlivci. Napísali nám svoje skúsenosti so spievaním duchovných piesní, aj s používaním KS. Podelili sa o svoje osobné prežitia spojené s jednotlivými piesňami. Upozornili na krásne texty a melódie, ale i na tie, ktoré v textoch či hudbe vnímajú ako problém. Tieto poznámky k piesňam sú pre našu prácu užitočné. Považujeme za dôležité vedieť, ktoré piesne vyjadrujú vašu/našu spiritualitu a ktoré vnímate ako také, ktoré by mali byť zachované pre budúce obdobie života cirkvi.

Práca na spevníku je mimoriadne náročná. Do koncepcie, ktorú sme rámcovo predstavili na Konferencii CB 2009, sme premietli skúsenosti viacerých z nás, ktorí sme v kontakte a v úzkej spolupráci (v minulosti i v súčasnosti) s podobnými pracovnými tímami z iných denominácií. Vychádzame aj zo skúsenosti českej časti CB, ktorá v roku 2006 vydala revidovaný Kresťanský kancionál. Práca na ňom trvala 9 rokov. Aj keď sme iba na začiatku, zo získaných skúseností vieme, že realizácia tvorby spevníka je náročná nielen pre tých, ktorí urobili rozhodnutie oddeliť pre ňu svoj čas a schopnosti, ale že vyžaduje účasť celej CB na Slovensku. Vnímame ako dôležité, aby sa práca na spevníku stala súčasťou modlitieb cirkvi. Prosíme, myslite na to. Chceme pokračovať v nádeji a v dôvere voči Pánu Bohu, že naša služba prinesie ovocie pre život cirkvi, pre duchovné potreby spoločenstiev i jednotlivcov.

KONTAKT: hudobny.odbor@gmail.com

HUDBA

V septembri sa v Bratislave uskutočnil 10. ročník *Medzinárodného festivalu komornej hudby Konvergencie.* Otvárací koncert Konvergencií bol oslavou 10. narodenín festivalu, rovnako ako spomienkou na hudobných géniov Haydna a Mendelssohna. Výnimočnosť večera umocnia prítomnosť skvelého britského violončelistu, priateľa Konvergencií Roberta Cohena a premiéra nového diela Jevgenija Iršaia skomponovaného pre Jozefa Luptáka.

Festival Konvergencie je o komornej hudbe a o zbližovaní.

Komorná hudba o zbližovaní a komunikácii – medzi interpretmi navzájom i medzi interpretmi a publikom. Tento spoločný zážitok sme zažili na Konvergenciách už mnohokrát. Tí, ktorí ho absolvovali môžu potvrdiť, že je ako začatý rozhovor, ktorý sa nekončí, ale stále rozvíja. A počúvanie komornej hudby – podobne ako komunikácia – rozvíja vnútro človeka, citlivosť k svetu, k druhým okolo nás a v neposlednom rade k nám samotným. Keď Konvergencie začínali, podobných podujatí nebolo veľa. Dnes ich je o niečo viac, čo je pozitívne a veľmi ma to teší. Verím, že aj náš festival prispel k odvahe ďalších k podobným aktivitám. Pretože Konvergencie sú o stretnutiach a komunikácii medzi ľuďmi. Prostredníctvom hudby, prostredníctvom umenia. Potrebujeme sa znovu učiť počúvať hudbu a cez hudbu i jeden druhého. Aby sme dokázali spolu žiť. Ľudia s umením, človek s človekom, ale najmä sami so sebou.

Jozef Lupták,
umelecký riaditeľ festivalu Konvergencie

KNIHY

MARUŠKA KOŽLEJOVÁ:
Ako chytať v žite

...o tom, ako sa snívajú tri tony snov,
ako sa dotýkajú dlane, o tom, ako
sa všetci navzájom okresávame,
a ako sa na oblohe nestavajú ploty.
Katka Koščová, speváčka

Nie každý má dar napísať o skutočných ľudských príbehoch tak skutočne a pravdivo, že aj „otrlý" redaktor odloží po pár stranách červené pero a príbeh ho úplne pohltí. Maruška to dokázala. Oživila ľudí, ktorých som nikdy nevidela a zrejme ani nikdy neuvidím, ale mám pocit, že som sa s nimi stretla. A nielen to. Ukazuje, že práca s mladými ľuďmi a úprimný a pravdivý život, nie sú ľahké, ale oplatia sa.

Kniha je rozdelená do dvoch častí napísaných v rôznych obdobiach života, v rôznych biotopoch. Je v nich cítiť postupné dospievanie, osobnostný rast, aj zmenu zmýšľania počas cesty. Prvá časť vám ponúkne nielen príbehy, ale aj návod k tomu, ako sa venovať mladým, druhá časť je sve

dectvom o živote, ktorý je svetlom a soľou. Hoci sú obidve časti písané v rozmedzí niekoľkých rokov, majú niečo spoločné. Maruškinu osobnosť. Schopnosť snívať, ale hlavne schopnosť premeniť sny na činy. A schopnosť inšpirovať ostatných, aby sme deti nenechávali nebezpečne blízko priepasti, aby sme si vyhrnuli rukávy a spolu chytali v žite.

POVEDALI O KNIHE

Duša lieta rada a jej telo sa ju snaží nestratiť z dohľadu. Niekedy sa stráca v oblakoch, niekedy zachytí krídlami konáre, niekedy sa vznáša vysoko. A niekedy aj tvrdo narazí. Ale kým nestráca cieľ a silu, má šancu na priestor pre svoj let. Maruškina kniha ma dušu aj krídla. Lieta aj naráža... jednoducho žije.

Marián Lipovský,
riaditeľ organizácie Mládež pre Krista, Slovensko

Aj toto dielo svedčí o tom, že základom dobrej knihy je dobrá pamäť, pravdivý príbeh, na široko otvorené oči a hlboké srdce. Vrelo ho odporúčam prečítať každému, najmä však tým, čo pracujú s mladými ľuďmi a majú toho plné zuby.

Peter Hrubo,
riaditeľ Tréningového Centra Kompas

Je málo kníh, ktoré reflektujú veľký svet, ktorý sa otvoril malému Slovensku po Novembri 89, tak, ako z pera autorky s citlivým srdcom, krehkou dušou a nezlomnou vierou v Boha – Marušky Kožlejovej. Má svieži štýl, sugestívne obrazy, autentické výpovede, inšpirujúce postrehy a duchovné výzvy. Všetko, čo dobrá kniha o mladých, a nielen pre mladých, má mať. Chytať v žite je umenie a návrat domov je dar. Ak sú domovy dva, obilné pole začne voňať mystikou...

Tibor Máhrik,
kazateľ Cirkvi bratskej v Žiline

Normálne takéto knihy nečítam. Ale túto som zhltol na ex. Okamžite ma vtiahla do deja a každý z príbehov mi niečo daroval. Prekrásna mozaika, svieže a obohacujúce čítanie.

Miro Tóth,
mládežnícky pastor AC, líder skupiny Tretí deň, Košice

Stranu pripravila JANA HLATKÁ

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ 4.–5. JÚNA 2009 V SENCI

- Na svojej 1. schôdzi v novom funkčnom období sa RCB zišla v zložení: Ján Henžel, Ivan Markuš, Daniel Jurčo, Tibor Máhrik, Miroslav Moravský a Peter Prištiak. Rastislav Betina bol ospravedlnený – na liečení. Na schôdzach sa bez hlasovacieho práva zúčastňuje aj vedúci kancelárie, Ľudovít Kušnír.
- Tibor Máhrik bol zvolený za podpredsedu Rady.

RCB MENOVALA:
- ***Jána Máhrika*** (Žilina) za webmajstra novej stránky CB. Zároveň vyslovuje poďakovanie Ivanovi Žežulovi (Košice) za vernosť pri doterajšom spravovaní webstránky a dúfa, že sa bude naďalej podieľať na práci internetového odboru.

Predsedov odborov Rady:
- Študijný – ***Rastislav Betina***
- Evanjelizačný – ***Peter Prištiak***
- Pre duchovnú hudbu a spev – ***Daniel Jurčo***
- Detí, dorastu a mládeže – ***Tibor Máhrik***
- Finančný – ***Miroslav Moravský***
- Internetový – ***Ivan Markuš***
- Predsedovia odborov navrhnú nové zloženie odborov a v súčinnosti s tajomníkom vypracujú štatút svojho odboru.

Svojich zástupcov do ekumenických organizácií:
- Riadiaci výbor Ekumenickej rady cirkví – ***Štefan Markuš***
- Združenie evanjelikálnych cirkví – ***Ján Henžel a Slavomír Poloha***
- Evanjelická aliancia – ***Peter Prištiak***

- Prerokovala priebeh a poznatky z Konferencie a Spoločnej konferencie CB v Hrádku nad Olší 15.–16. mája 2009. Vyjadruje poďakovanie miestnemu zboru za veľkú lásku a obetavosť, s akou zvládli takéto veľké podujatie (220 účastníkov). Spoločná konferencia v roku 2011 je plánovaná na Slovensku.
- V záujme lepšej prezentácie práce Rady a komunikácie so zbormi bude RCB namiesto doterajšieho Zápisu z rokovania, ktorý posielala všetkým staršovstvám, komunikovať o konkrétnych záležitostiach a špecifických úlohách s ľuďmi, ktorých sa dané záležitosti priamo týkajú a pre lepšiu informovanosť cirkevnej verejnosti bude zo svojho rokovania vydávať také správy, akou je aj táto, ktoré odporúča čo najširšie zverejňovať – na internetovej stránke, v Dialógu, v zborových spravodajcoch, nástenkách a pod.
- Udelila súhlas na vysluhovanie sv. Večere Pánovej v pôsobnosti Zboru CB v Hermanovciach pre misionára Pierre van Vuurena.
- Za účasti Pavla Černého, predsedu RCB v ČR si ujasňovala programové a principiálne smerovanie Rady. Konštatovala, že CB je od svojho začiatku „kongregačno-presbyteriálny hybrid" a dobre sa osvedčil. Nevidíme dôvod k jeho zásadnej zmene, skôr k dôslednejšiemu naplňovaniu. A to najmä z nasledovných dôvodov:
- RCB musí bdieť nad vieroukou cirkvi
- RCB zriaďuje zbory, prejednáva a schvaľuje zrušenie zboru alebo jeho zlúčenie s iným zborom.
- RCB sa podieľa na vyhľadávaní a príprave kazateľov.
- RCB vykonáva pastoračnú a pracovno-právnu starostlivosť o zamestnancov cirkvi.
- RCB zastupuje CB navonok – voči štátnym a ekumenickým orgánom.
- Otvorila sa otázka možného vývoja štruktúr ústredia cirkvi formou vedúceho kancelária s výrazne posilnenými rozhodovacími právomocami v administrívnej a výkonnej rovine a neplatenou funkciou tajomníka RCB. Chceme v tejto záležitosti hľadať Božiu vôľu a komunikovať so staršovstvami zborov.

ZO SPOLOČNÉHO ROKOVANIA RCB V ČR A SR
- Informácie o pastorálnych a teologických konferenciách:
- Evanjelikálna teologická konferencia: Praha, 5.–6. novembra. Téma: *Spiritualita v materialistickom svete.*
- Teologická konferencia: Stredné Slovensko, 25.–27. marca 2010. Téma: *Zvestovanie Biblie* (David Jackman).
- Pastorálne konferencie sú povinné pre všetkých vikárov a kazateľov. Naše teologické konferencie sú otvorené aj pre účastníkov zo Slovenska, resp. Čiech.
- Porada o vzdelávaní kazateľov. Uvažujeme o atestácii po 5 rokoch, ktorá by bola pracovnou povinnosťou.
- Vikariátne cvičenia 2009–2010 začnú na pastorálke v Milovách.
- Podnety Komisii pre Ústavu a Poriadok CB ohľadne miešaných manželstiev (tj. veriaci s neveriacim).
- Venovali sme obsiahly rozhovor praxi krstu v našich zboroch. S pomerom cca 8:2 prevažuje krst na základe vyznania viery krstencov ku krstu detí veriacich rodičov. Obe formy zostávajú v CB zachované. Bola zdôraznená neprijateľnosť opakovania krstu najmä v prípadoch, keď niekto bol v našej cirkvi pokrstený.
- Obe Rady zdôraznili, že napriek niektorým rozdielom, ktoré sú dané najmä veľkosťou českej a slovenskej časti CB, sme si najbližší a naďalej chceme zachovávať našu vzájomnú jednotu nielen našimi základnými dokumentmi, ale takýmito spoločnými poradami. ◘

DIALÓG mladých

8-9/2009, II. ročník

EDITORIAL

Veta „Prázdniny skončili, jeseň je opäť tu a školský rok nám znovu začal..." znie možno až príliš ako klišé. Je vôbec ešte dôležité nám túto vetu v jemných obmenách opakovať dookola každý september? Neexistuje rodič, médium alebo učiteľ, ktorý by nám to neoznámil tým samozrejmým, niekedy až jemne škodoradostným spôsobom. Aj napriek tomu si ale myslím, že má zmysel tú vetu počúvať.

Je dôležité zamýšľať sa nad tým, čo nás počas nasledujúcich mesiacov čaká, aké povinnosti, výzvy a ciele chceme naplniť. Ale skôr, ako sa zamyslíme nad budúcnosťou, nesmieme zabudnúť na to, čo bolo. Viacerí z nás si v hlave rekapitulujú svoje prázdniny, možno „prázdniny" :) Čo bolo dobré a čo nie. Všetky akcie, tábory, dovolenky. Koľko nových ľudí sme stretli, koľkých videli po dlhom čase a koľkých naozaj spoznali, pretože predtým sme si na spoznávanie nenašli čas.

Napriek tomu, že každý z nás trávil uplynulé mesiace iným spôsobom, mali sme ako mladá generácia, aj keď z rôznych kútov Slovenska, jednu spoločnú akciu - Konferenciu Mládeže Cirkvi Bratskej (ďalej spomínané ako KMCB, pozn. red.). Možno teraz už ťažšie lovíš v pamäti dojmy a spomienky. Možno si hovoríš, že to bolo už dávno a odvtedy už bola kopa iných, lepších zážitkov. Možno áno, možno nie. Možno si tam tento rok ani nebol. V každom prípade netreba zabudnúť na jeden krásny požehnaný týždeň, ktorý sme spoločne prežili vo Zvolene. Netreba zabudnúť na to všetko, čo sme tam počuli, dozvedeli sa a na predsavzatia, ktoré sme si tam dali.

Evica Kianičková
vedúca redaktorka

redakčná rada: **Eva Myjavcová** *(predsedníčka)*
Bohuslava Bánová
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: **kianickova.eva@gmail.com**
mobil: **+421 903 822 042**

redakcia: **Jana Cabadajová**
Naďa Máhriková
Peter Klein

grafické spracovanie: **Naďa Máhriková**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete BLOGY, alebo robíte FOTKY, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

kianickova.eva@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

KMCB 2009 – Zvolen

fotos: R. Uhriňák, D. Jurčo

rozhovor s Petrom Kučerom (kazateľ CB vo Frýdku-Místku, CZ)

Toto je vaša prvá konferencia na Slovensku, tak prosím vás, mohli by ste mi povedať, ako vy vidíte také tie rozdiely medzi Čechami a Slovenskom v tom, aké sú tie Konferencie. Sú tam rozdiely? V čom?

Jsou, jsou tam hodně velké rozdíly, myslím. Za prvý, množství lidi si myslím – nás bývá tak kolem tisícovky. Ve věku – u nás je rozhodne více vysokoškoláků, míň středoškoláků. Nebo maximálně stejně. Tady mi připadá, že se všichni znáte. Že tvoříte jednu velkou rodinu, což už při té tisícovce moc nejde. U nás poslední konference byla dělaná ve spolupráci s baptisty a s křesťanskými zbory, takže tím jsme se tam ještě míň znali. Když je tisíc lidi tak, samozřejmě, i ta nabídka je vetší – u nás je mnohem vetší nabídka seminářů i večerních programů. Večerný program je nejeden dohromady, ale třeba aj na 5 různých místech a přijde mi, že u nás je snaha, aby to mělo co nejvyšší úroveň, až možná moc.

V čom sa tá úroveň mení? Máte na mysli technickú stránku alebo skôr úroveň seminárov?

Tím neříkám, že to je špatné. Teďka jsem nemyslel na semináře anebo na dílny. Ty si myslím, že jsou velmi dobrý – jak ty semináře, tak ty dílny. Dokonce si myslím, že ty umělecké dílny, které tady jsou, jsem vůbec ani v Čechách neviděl, vůbec ne v této míře a kvalitě. Obsazení těch vedoucích je velmi dobrý. To je asi takovým rozdílem. Spíš ty večerní programy, které jsem tady absolvoval, myslím si, že u nás je snaha je dělat mnohem zábavněji, veseleji, že spoustou různých pestřejších vstupů – možná ve stylu nějaké křesťanské estrády. Ale myslím, že tak jako to děláte vy a i tak jako se to dělá u nás má svoji hodnotu. Nemyslím si, že něco je lepší. Ale pro těch tisíc lidí se to musí dělat jinak.

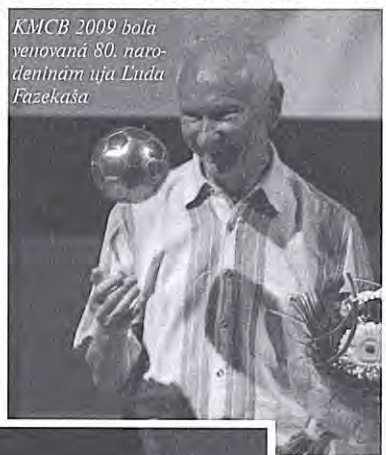

KMCB 2009 bola venovaná 80. narodeninám uja Ľuda Fazekaša

Z pohľadu, že ste absolvovali toľko konferencii, čo by ste nám tak odporučili zmeniť?

Snad jednu věc bych řekl. U nás se ty konference dělají už s tím, že se tam hodně budou zvát lidi nevěřící, kamarádi, což si myslím, že tady nevidím. Myslím si, že tady je většina lidi věřících a ještě k tomu většina lidi z rodin křesťanských – už za ta léta jsem schopen to rozlišit. U nás se ty konference už dopředu dělají s tím, že se tam teda ti kamarádi můžou vzít. A berou se – to znamená, že i ty semináře jsou nejenom rýze křesťanský, ale různě alternativní – což jsou tady ty umělecký semináře na to perfektní. Takže v tomhle vidím hodně velký rozdíl a to bych možná i vám doporučil. Potenciál na to rozhodne máte.

Prečo si myslíte, že je také dôležité, aby prišli aj neveriaci ľudia? Nemôže to ohroziť budovanie vnútornej komunity a súdržnosti medzi mládežou CB?

Tak je to dobré kvůli tomu, že to je velmi atraktivní program, který jen tak zas nebude. Je to jednou za rok a též je velmi dobře připravený, to je samo o sobě lákavý. Ono to tu komunitu určitě naruší, ti nevěřící, u nás s tím jsou, samozřejmě, potom problémy, ale myslím, že to je hrozně důležitý, aby naopak náš komunitní model byl trošku narušený a trošku se, tím pádem, provětral. My už si žijeme v takým svým světě, v takým skleníkovým světě.

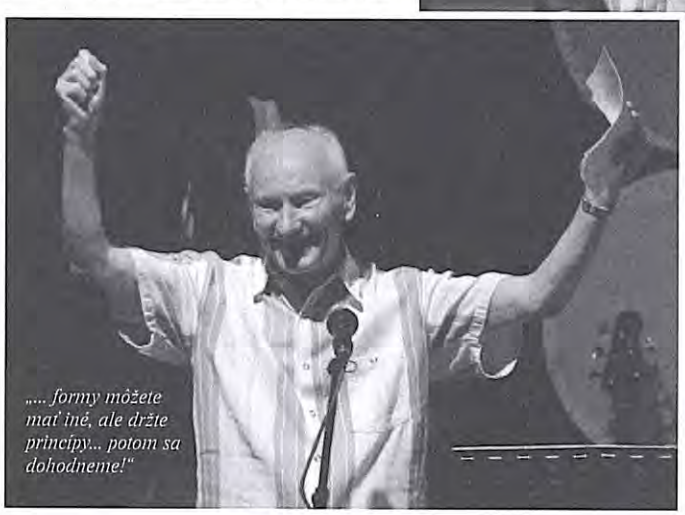

„... formy môžete mať iné, ale držte princípy... potom sa dohodneme!"

A prečo je to dobré – ešte niečo okrem tohto?

No, první důvod je určitě ten, že to má být křesťanům vlastní – zvěstovat evangelium, přivádět lidi k evangeliu. Druhá věc je, že když křesťané žijí stále jen mezi sebou, tak přestávají si rozumět úplně s lidmi ve

svým okolí – ať jsou to spolužáci, ať jsou to přátele běžní na ulici, sousedé a žijí ve dvou různých světech. Sám vzpomínám na jednu klíčovou otázku, kterou mi dal jeden můj nevěřící kamarád – a to bylo „proč chodím v neděli do kostela", že on v neděli ráno vysává prach doma. A já jsem věděl, že mu nemůžu odpovědět jenom tak nějako ze zvyku. Musel jsem si sám zformulovat, proč vlastně do toho kostela chodím, co mi to dává a přišlo mi, že jsem si sám začal trošku samostatněji žít život víry. A totéž vidím i u ostatních mládežníků, že ve chvíli, kdy jsou postaveni do úkolu předat evangelium, vysvětlit proč vlastně věří a čemu věří, tak ten jejich život víry je mnohem pevnější a myslím, že někam postupuji dál v tom duchovním vývoji.

Pán Boh dal cirkvi úžasné dary, vďaka za Jeho služobníkov!

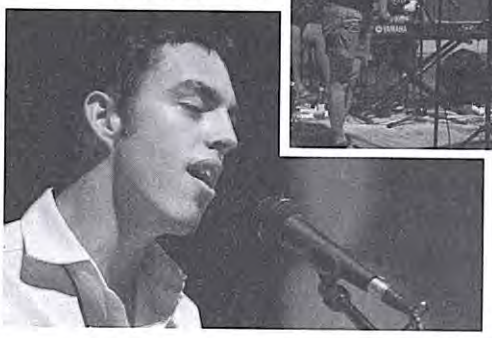

Čo myslíte, že je lepšie – volať neveriacich skôr na také menšie, lokálne akcie v jednotlivých mestách, alebo na takéto celoslovenské?

Já si myslím, že obojí má svoji hodnotu. Ale určitě taková velká akce táhne lidi – jako táhnou hudební festivaly a je mnoho různých akcí a taktéž je křesťanská akce, která je velice dobře udělaná a tak si myslím, že je to místo, kde můžou naprosto přirozeně někoho pozvat, kdo může vidět i lidi, kteří jsou schopni se bavit i jinak než u alkoholu, kde můžou slyšet poselství evangelia.

Ďakujeme za rozhovor.

Nechýbala ani olympiáda a iné športy.

príjemné prostredie seminárov

spýtali sme sa...

Skupinu z Vranova nad Topľou sme prvýkrát zaregistrovali už na KMCB minulý rok. Tento rok nás tiež sprevádzali chválami počas jedného z večerov a tak sme sa rozhodli, že je načase, aby sa nám skupina predstavila aj trošku bližšie. Tvoria ju traja chlapci – Majo (klávesy), Miloš (gitara) a Matúš (spev, gitara) Ilušákovci.

Ako ste vznikli ako kapela?

Bolo to také spontánne. Nejako sme sa nehľadali, každý sa naučil na čo chcel a sme fičali. A aj tak to vyzerá (smiech).

Ako často spolu cvičíte?

Cvičíme strašne málo. Väčšinou vtedy, keď ideme v nedeľu na bohoslužby, tak možno polhodinu. Nemáme spoločné miesto, ani nástroje, všetko si musíme sami financovať.

Zameriavate sa len na klasické „chválovky", alebo máte aj nejakú vlastnú tvorbu?

Tak skúšali sme, ale... (smiech), nedopadlo to asi veľmi dobre. Vlastné zatiaľ ešte nič. Ale časom by sa malo niečo objaviť.

Akú hudbu radi počúvate alebo aké sú vaše hudobné vzory?

Najviac asi Elán – Vašo Patejdl. Zo zahraničných ani nič. Ale nemáme radi ľudovky.

Máte nejaké plány do budúcnosti? Čakajú vás nejaké koncerty?

Zdá sa mi, že koncerty nie, možno tak, že niekde zahráme nejaké dve piesne, tak ako tu (KMCB, pozn. red.).

Ďakujeme za rozhovor.

Tento rok bola konferencia obohatená o rôzne tvorivé dielne:

hlas z Brna

Bůh čtyř ročních období

Léto, které je pro mladé lidi „zemí zaslíbenou", se pomalu chýlí ke svému konci. Neklamnou předzvěstí onoho konce je nám začátek školního roku nebo semestru. Po uplynutí prázdnin se člověk vždy znovu cítí jako vyhnaný z ráje a znovu zakouší prastaré pocity marnosti. Pěkné chvíle a duchovní zážitky se mění v krásné vzpomínky. Místo nich se na tváři objevují první chmury každodenních starostí, které s sebou nese všednost školního roku. Přes jistou prázdninovou pietu, kterou drtivá většina mládeže v danou chvíli zakouší, se však můžeme ohlédnout a spatřit Boží jednání, které z táborů, kempů, výletů a brigád můžeme přenést i do školní či pracovní všednosti.

Když Izrael putoval pouští, byl opakovaně vyzýván, aby si pamatoval či připomínal Hospodina, jeho jednání a lásku. Stejný úděl je nyní před námi. Aby prázdniny a veškeré duchovní zážitky nepřišly zcela vniveč, je třeba si je občas připomenout. Zajisté nám k tomu poslouží nějaký rekapitulující článeček ve sborovém časopise, nějaká fotečka na webových stránkách či nástěnka, avšak tou největší připomínkou a letním sluncem v sychravém podzimním i zimním období se nám může stát Písmo a modlitba.

Náš Bůh není Bohem pouze letního období. To bychom byli „letními" či „výletními" křesťany. Náš Bůh není sezonním božstvem, který by musel víc jak půl roku čekat, než na něj přijde opět řada. Náš Bůh je Bohem čtyř ročních období. *„Náš Bůh je oheň stravující."* (Žd 12,29) Ona výheň pro nás není výhní soudu, jak tomu rozumíme v širším kontextu tohoto verše, ale naopak se můžeme těšit jejím teplem díky milosti, které se nám dostalo v Kristu.

I na konci léta tak můžeme hledět vpřed s nadějí, že náš Bůh se neuloží k zimnímu spánku a i během školního roku se budeme moci zahřát u vydatného žáru jeho lásky a přijetí. Věřím, že něco z toho, co jsme prožili během léta v intenzivní podobě, budeme moci prožívat i během celého roku, který je před námi. Každé léto nám tak dává nadějný výhled na věčné léto Boží přítomnosti, kterou můžeme zakoušet již nyní v každodenním životě, když nastavíme svou tvář Jeho paprskům.

Jakub Škavran
kazatel' CB Brno

snaha ukoristiť volejbalový pohár - legálne

snaha ukoristiť volejbalový pohár: trošku inou cestou... stali sme sa svedkami pokusu Žiliny zmocniť sa pohára všetkými možnými prostriedkami :)

naozajstný víťaz - Bratislava

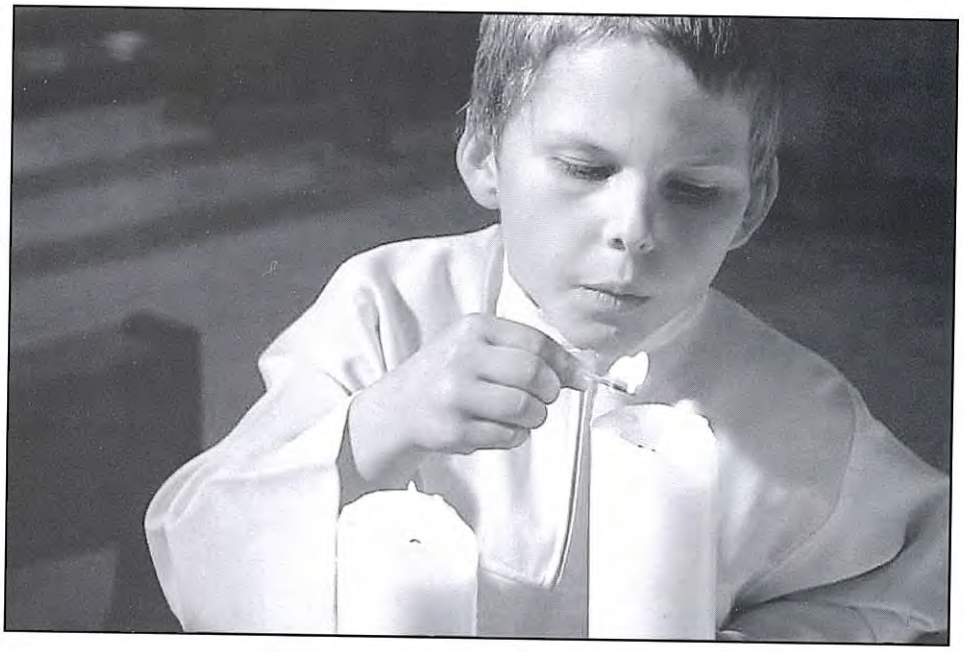

ĽUBO BECHNÝ: Podoby detí

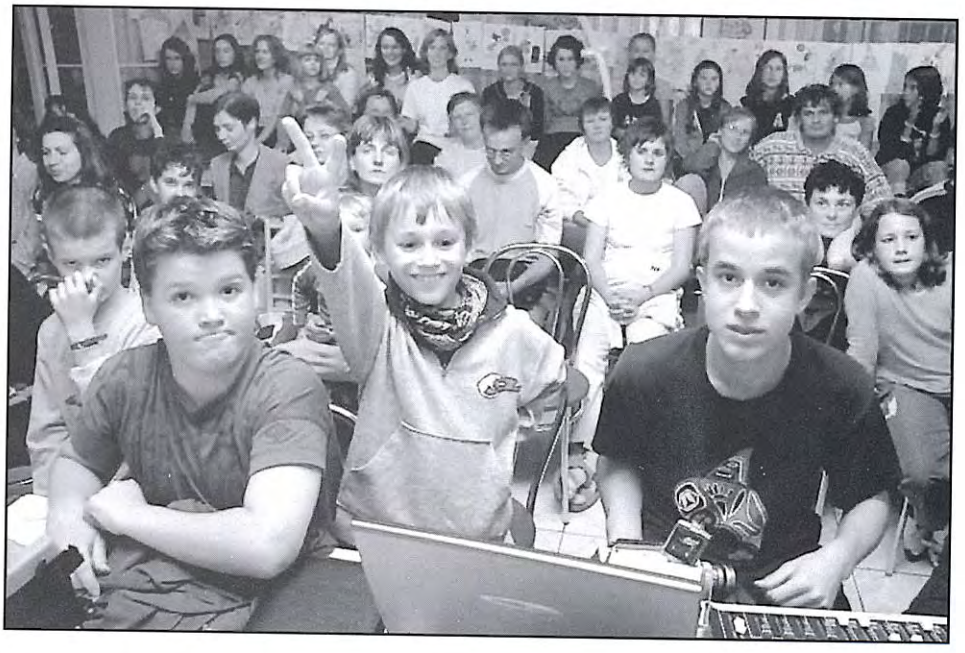

Október:
Je prerušenie tehotenstva vraždou alebo právom?
Zapojte sa do témy:
INTERUPCIE A MY

November:
Ako žijú kresťanskí podnikatelia?
Prispejte svojimi názormi do témy:
SONDA DO PODNIKANIA

December:
Nazrite do spomienok
a prispejte svojou tvorbou do témy
KRESŤANSKÉ VIANOCE

Privítame Vaše názory a postrehy:
dialog@mesacnikdialog.sk
v diskusnom fóre na:
www.mesacnikdialog.sk
aj písané na adresu redakcie

ZAPOJTE SA AJ VY DO TVORBY DIALÓGU